

ဒေါက်တာမြင့်ဇော်

ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီ။
ခါကြောင့် ထပ်လည်းဖြစ်နိုင်တယ်။
ကျုပ်တို့ ပြောစရာရှိသမျှရဲ့
အချုပ်ကတော့
ဒါပါပဲ။

*It happened,
therefore it can happen again:
this is the core of
what we have to say.*

Primo Levi:

ဘဝမှာတိုင်းပေါ်တွင် သမိုင်းဖြစ်ရပ်ဆိုင်းများမကြုံပါရစေနှင့် တာရှည်ကို
ခုတ်ယူအကြိမ်ထုတ်ဝေခြင်း

~~~~~

စိန်ဆိုင်

ဒေါက်တာမြင့်ဇော်

သာလာယံ စာအုပ်တိုက်
ဖုန်း - ၀၉ ၄၅၀၀ ၆၅၅ ၁၅
magazine.chindwin@gmail.com

သမိုင်းဖြစ်ရပ်ဆိုးများ
လေ့လာရေးစာစဉ်

လူသားမျိုးနွယ်တို့ ကြုံတွေ့ခဲ့သည့်
သမိုင်းဖြစ်ရပ်ဆိုးများမှ သင်ခန်းစာယူနိုင်ရန်
ယခုစာစဉ်ကို စိစဉ်ထုတ်ဝေကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။
လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်ရာတွင်
အထောက်အကူပြုရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

“ဂျီနိုဆိုက်”

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း - မြင့်မောင်ကျော်

စာမျက်နှာ - ၁၃၃ မျက်နှာ၊ ၁၀.၂ စင်တီ x ၁၇ စင်တီ

ထုတ်ဝေသူ - ဦးဝင်းကျော်ထွန်း (၀၀၂၄၈)၊ မုံရွေးစာပေ၊ အမှတ် (၈၀/ခ)၊ သံလွင်လမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပုံနှိပ်သူ - ဦးကျော်ဌေးမင်း၊ အောင်သိန်းသန်း ပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၄၄)၊ အမှတ် (၁၃၈)၊ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်း၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်။

၂၀၁၉၊ ဒီဇင်ဘာ၊ ပထမအကြိမ်၊ အုပ်ရေ ၁၀၀၀

တန်ဖိုး - ၁၀၀၀

မာတိကာ

အမှာစာ	၆
၁။ သင်မသိသူ တစ်ယောက်အကြောင်း	၉
၂။ ဆင်ခြင်တွေးဆရန်များ	၆၇
၃။ မတူသူမရှိသည့် ကမ္ဘာကြီး တည်ဆောက်ရန် ငရဲခန်းများဖန်တီးခဲ့ကြခြင်း	၉၃
၄။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေမှတ်စု	၁၀၇
၅။ ဂျီနီဆိုက်သတ်ဖြတ်ခြင်းဆီသို့ ရွှေ့လျားရောက်ရှိပုံ အဆင့်ဆင့်	၁၁၇

အမှာစာ

“ဘဝနာရီများပေါ်တွင် သမိုင်းဖြစ်ရပ်ဆိုးများ မကြုံပါရစေနှင့်” စာအုပ်ကို ၂၀၁၈ နှစ်လည်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ စာအုပ်တွင် တင်ပြထားသည်မှာ ဂျီနိုဆိုက်နှင့် အခြားသမိုင်း ဖြစ်ရပ်ဆိုးများအကြောင်းဖြစ်ပါသည်။ “ဂျီနိုဆိုက်” သဘောတရားနှင့် စကားလုံးကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည့် ရာဖယ်လမ်ကင်၏ဘဝဇာတ်ကြောင်းရှုထောင့်မှ တင်ပြခဲ့ပါသည်။

ယခုစာအုပ်မှာ “ဘဝနာရီများ” ကိုဒုတိယအကြိမ်ပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စာအုပ်အမည်ကိုမူ “ဂျီနိုဆိုက်” ဟု ပြောင်းလဲထားပါသည်။

ရာဖယ်လမ်ကင်

Genocide is not war !
It is more dangerous than war.

Raphael Lemkin

ဂျီနိုဆိုက်ဟာ စစ်ပွဲမဟုတ်ဘူး။
ဒါပေမယ့် စစ်ပွဲထက် ပိုပြီး အန္တရာယ်ကြီးတယ်။

အခန်း(၁)

သင်မသိသူတစ်ယောက်အကြောင်း

၁။ လူ့သမိုင်းကို ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများအား ရင်ဆိုင် ဆန့်ကျင်ရသော ခရီးတခုအဖြစ် ယူဆကြည့်ပါက ထို ခရီး၏ အရေးကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်များစာရင်းတွင် “ရာဖယ်လမ်ကင်” ဟူသော နာမည်တစ်ခုပါဝင်နေပါ လိမ့်မည်။ ကမ္ဘာ့ပြည်သူတို့ အာရုံထဲတွင် စွဲစွဲထင်ထင် မဖြစ်လှသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဂျီနိုဆိုက် (Genocide - လူများအား သူ့အရှိ အဖြစ်မှ လျှော့ကျနှိမ့်ဆင်း ပျက်သုဉ်းစေလိုသော ကြံရွယ်ချက် နှင့် ရှင်းလင်း သုတ်သင်ခြင်း) ဟူသောစကားလုံးကို ဖော်ထုတ် ပေးခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

သူ၏မိဘနှစ်ပါး အပါအဝင် မိသားစုဝင် ၄၉ ဦးမှာ နာဇီတို့၏ မီးလောင်တိုက်သွင်းမှုကြီးတွင် အသက် ဆုံးရှုံးခဲ့ပါသည်။ သူကိုယ်တိုင်ကမူ အမေ ရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ထွက်ခွာတိမ်းရှောင်နိုင်ခဲ့၍ သက်သာရာရခဲ့ပါသည်။ အမေရိကတွင် သူသည် သိမ်းပိုက်ခံ ဥရောပကို ဝင်ရိုးတန်းနိုင်ငံ များက အုပ်ချုပ်ပုံ - Axis rule in Occupied Europe” စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေ၍ ဟစ်တလာ၏ ရာဇဝတ်မှုများ ကို အစောပိုင်းကပင် ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၄၄တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော အဆိုပါစာအုပ်တွင် ဂျီနိုဆိုက် ဟူသော စကားလုံးကို စတင်သုံးစွဲခဲ့ပါသည်။ သူသည် ဟစ်တလာ၏ ပြစ်မှုများကို အစောဆုံး သဘောပေါက် နားလည်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ကြီး မပြီးဆုံးသေးပါ။

၂။ ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာချုပ် (UN Charter)၊ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာ စာတမ်း (Universal Declaration of Human Rights)၊ ဂျီနီဗာ သဘောတူညီချက် (Geneva Convention) နှင့် ဂျီနီဆိုက်သဘောတူစာချုပ် (Genocide Convention) တို့သည် ခေတ်သစ် ကမ္ဘာ၏ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေအုတ်မြစ်လေးခုဖြစ်ပါသည်။ ထိုအထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သော ဂျီနီဆိုက် သဘောတူညီချက်သည် လမ်ကင်ကြောင့် ဖြစ်လာရသည်ဟု အသေအချာ ရည်ညွှန်းနိုင်ကြပါသည်။

ရာဖယ်လမ်ကင်သည် ပုံမှန်ဝင်ငွေ လစာမရှိ၊ စားဝတ်နေရေးအခြေခံများ ပြည့်စုံခြင်းမရှိဘဲ ဂျီနီဆိုက် သဘောတူညီချက် ဖြစ်ပေါ်လာရေး လှုံ့ဆော်လှုပ်ရှားမှုကို ကုလသမဂ္ဂတွင် နေ့ရောညပါ သူပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အဆုံးမသတ်ခဲ့သောသူ၏ ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိတွင် အောက်ပါအတိုင်းရေးသားထားသည်။

“ဂျီနီဆိုက် ကွန်ဗန်းရှင်းအတွက် ရှိသမျှအချိန်ကို မြှုပ်နှံထားတယ်။ ဝင်ငွေရမယ့် အလုပ်မလုပ်နိုင်တာကြောင့် ဆင်းရဲငတ်ပြတ်တဲ့ဒဏ်က အတော်ပြင်းထန်တယ်။ ကျန်းမာရေးကလည်း ယိုယွင်းလာပြီ”

၃။ သူ့ကို သွေးစွန်းသောမြေ (Blood Land) ဟု သမိုင်းဆရာများက ရည်ညွှန်းကြသော အပြန်အလှန် ချေမှုန်းသတ်ဖြတ်မှုများ ဖြစ်လေ့ရှိရာ အရှေ့ပိုလန်၊ လစ်သူယေးနီးယား၊ ဘယ်လိုရုရှားဒေသ အပိုင်း အခြားတွင် မွေးဖွားပါသည်။ သူ့ကိုမွေးဖွားစဉ်က ဇာတိမြို့ (Wolkowysk) သည်။ ရုရှားဆီဇာဘုရင်၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ရှိပါသည်။ ဂျူးလူမျိုးများ လယ်ယာပိုင်ဆိုင်ခွင့် မရပါ။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့သော လမ်ကင်သည် သူ့ဇာတိမြေကို လူမျိုး အစုစုဘဝအထွေထွေရာစုနှစ်များစွာ အတူတကွယှဉ်တွဲ နေထိုင်ရာ ဒေသဟု မှတ်ချက်ပြုပါသည်။ “ဒီဒေသက ပိုလန်တွေ၊ ဂျူးတွေ၊ ရုရှားတွေဟာ တစ်ယောက်ကို တစ်ယောက် မကြိုက်ကြတာတွေရှိပါတယ်။ တိုက်ကြ ခိုက်ကြတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။ ဖရိုဖရဲ အပြိုအကွဲ တွေရှိသော်လည်းဘဲ အားလုံးရဲ့ ဘုံဆုံချက်ကံကြမ္မာက ဒီရေမြေ၊ ဒီအခြေပေါ်မှာပဲဆိုတဲ့ ခံစားမှုက တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် အပြီးရှင်းပစ်တဲ့ အခြေမရောက်အောင် တားဆီးထားပါတယ်။ (In spite of these turmoils, feeling of common destiny that prevented them from destroying one another completely)” ဟု သူကဆိုသည်။

“ကလေးဘဝမှာတော့ အားလုံးက တစ်ဂိုဏ်းတည်း သားတွေအနေနဲ့ ပျော်စရာနေတွေပဲပေါ့ဗျာ” ဟု သူ့မှတ်တမ်းတွင် ရေးသားခဲ့သည်။ “စိတ်ကူးအမြင်

ကျယ်စေတဲ့ ကဗျာတွေ၊ စာတွေ၊ ရွတ်ခဲ့၊ ဖတ်ခဲ့ကြတာပေါ့။ လူတို့သည် လောဘနှင့် အာဏာကဲ့သို့သောလွဲမှားသည့် ဘုရားကို ဦးညွှတ်နေခဲ့ကြသည် ဆိုတာမျိုး ရွတ်ခဲ့ကြတယ်။ ဆိုးယုတ်တာတွေမရှိတဲ့ ပိုကောင်းတဲ့ ကမ္ဘာကြီးကို မျှော်လင့်တဲ့အချိန်တွေ ဖြစ်ခဲ့တာပေါ့” ဟု လမ်ကင်ကအမှတ်ရသည်။

သူငယ်စဉ်က ဖတ်ခဲ့သော စာအုပ်များအနက် စွဲစွဲ ထင်ထင် ဖြစ်နေသည်မှာ ပိုလန်စာရေးဆရာ Henryk Seinkiewicz ကိုပါဒစ်(QuoVadis) ဟူသော စာအုပ်ဖြစ်သည်။ ရောမဧက ရာဇနီရိုးက သူ့လက်အောက်ရှိ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် အားလုံးနီးပါးကို သုတ်သင်ပစ်ခဲ့သည့်အကြောင်း ရေးထားသည့်ဝတ္ထုဖြစ်သည်။ “လူအချင်းချင်း တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးအပေါ်မှာ ဘာကြောင့်ဒီလောက် ဆိုးဆိုးပြုမှုကြသလဲ” ဟု လမ်ကင်ကို အတွေးပွားစေခဲ့သည်။ “ခရစ်ယာန်တွေကို ခြင်္သေ့လှောင်အိမ်ထဲ ပစ်ချတာကို သူတို့က ဘာလို့ဒီအတိုင်း ခံနေရတာလဲ၊ ရဲကိုမခေါ်ကြဘူးလား” ဟုအမေဖြစ်သူကို လမ်ကင်က မေးပါသည်။ “ရဲတွေလာကယ်မယ်လို့ မင်းထင်သလား” ဟု အမေဖြစ်သူက ဖြေပါသည်။ လမ်ကင်၏ မိခင်ဖြစ်သူ ဘဲလာ (Bella) သည် ပန်းချီ၊ ဂီတ၊ ဒဿန စိတ်ဝင်စားသူ၊ သားသုံးယောက်ကိုကိုယ်တိုင် စာသင်သူဖြစ်သည်။ အစိုးရက လူမျိုး ဘာသာ အုပ်စုတစ်ခုခုကို ရှင်းပစ်ချင်လျှင်ရဲများ၊ သာမန် ပြည်သူများက

ကြံရာပါဖြစ်သွားလေ့ရှိသည်။ လူ့အသက်ကို စောင့်ရှောက်သူများ မဟုတ်တတ်ကြဟူ၍ ဘဲလာက သားဖြစ်သူကိုရှင်းပြသည်။

၄။ ယဉ်ကျေးမှုများကို စိတ်ဝင်စားသော လမ်ကင်သည် ဘာသာစကားများကို လေ့လာခဲ့ရာ မကြာမီပင် ပိုလန်၊ ဂျာမန်၊ ရုရှား၊ ပြင်သစ်၊ အီတလီ၊ ဟီဘရူး ဘာသာစကားများကို ကျွမ်းကျင်စွာ တတ်မြောက်ခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဘာသာဗေဒကို လေ့လာခဲ့သေးသော်လည်း ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော အာမေးနီးယား လူသတ်ပွဲက သူ့ရည်ရွယ်ချက်ကို ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။ အာမေးနီးယန်းတို့ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော ကံကြမ္မာဆိုးဝါးပုံ၊ ပထမကမ္ဘာစစ်တွင် အောင်ပွဲခံ ဥရောပမဟာမိတ်များက အော်တိုမင်နှင့် ဂျာမန်စစ်ရာဇဝတ်ကောင်များကို တရားဥပဒေရှေ့မှောက်မခေါ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပုံတို့က လမ်ကင်ကို ထိတ်လန့်စေခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် သူသည် ၁၉၂၁ တွင် လဘော့တက္ကသိုလ် (ထိုစဉ်က ပိုလန်ပိုင်မြေ)၊ ယခုအခါ ယူကရိန်းနိုင်ငံအတွင်းသို့ တက်ရောက်၍ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေဘာသာရပ်ကို သင်ကြားခဲ့ပါသည်။

လမ်ကင်က နိုင်ငံတကာ ဥပဒေသည်သာလျှင် လူမျိုးစုများကို ကာကွယ်ပေးနိုင်မည့် အားကိုးရာအဖြစ်ရှုမြင်ခဲ့ပါသည်။ ဂျူးလူမျိုးတစ်ယောက် အဖြစ်သူကိုယ်သူသိမှတ်ပုံမှာ အတော်လျော့ရဲပါသည်။ သူ့ရည်မှန်းချက်မှာ သုတ်သင်ရှင်းလင်းမှု ဂျီနီဆိုက် အန္တရာယ်မှ လူသားမျိုးနွယ်ကို ကယ်တင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဂျူးလူမျိုးတခုတည်းကို ကယ်တင်ရန်မဟုတ်ပါ။ သို့ကြောင့်ပင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး

အသက်ရှင်ကျန်ရစ်ခဲ့သော ဂျူးလူမျိုးတို့ ကိုယ်
 ပိုင်နိုင်ငံ တည်ထောင်ရပ်တည်ရန် ကြိုးပမ်းကြစဉ်
 လမ်ကင်သည် အချုပ်အခြာအာဏာကို ကျော်လွန်
 ကာ လူသားတို့ကို အကာအကွယ်ပေးနိုင်မည့်
 နိုင်ငံတကာ ဥပဒေပေါ်ထွန်းရေးကို အားထုတ်နေခဲ့
 ပါသည်။

၅။ လမ်ကင် ကျောင်းသားဘဝတွင် ဂျာမနီနိုင်ငံဘာလင် မြို့လမ်းပေါ်၌ လူသတ်မှုတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ တူရကီ အော်တိုမင် အင်ပါယာအတွင်းမှ အာမေးနီးယန်း ပြည်သူ များစွာ သုတ်သင်ခံခဲ့ရသော သမိုင်းဖြစ်ရပ် အတွက် အဓိကတာဝန်ရှိသူများထဲမှ တဦးကို မိသားစု တစ်ခုလုံးဆုံးရှုံးခဲ့ရသူ တစ်ယောက်က လက်စားချေ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှု ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ကြံသူကိုအပြစ် ပေးနိုင်ရန် တရားခွင်တင်ခဲ့ရာ ထိုဖြစ်ရပ်သည် လမ် ကင်ကို များစွာစိတ်ရှုပ်ထွေးစေပါသည်။ လူတစ်ဦးကို သတ်သည့်အခါ လူသတ်မှုဖြစ်သော်လည်း အာမေးနီး ယန်း လူသတ်ပွဲကဲ့သို့ သိန်းသန်းချီ သေဆုံးရမှုက ဘာကြောင့် ပြစ်မှုမမြောက်သနည်းဟု ပါမောက္ခအား သူကမေးပါသည်။ ပါမောက္ခ ဖြစ်သူက အချုပ်အခြာ အာဏာ (Sovereignty) ဟုဖြေရှင်းပါသည်။ ပြည်သူ ဆိုတာက ခြံထဲကကြက်တွေလိုပဲ၊ အစိုးရ လုပ်တာ ခံကြရတယ်၊ ကိုယ်ကမနေနိုင်လို့ အပြင် ကနေဝင်ပါ ရင် ပိုင်နက်ကျူးလွန်မှု ဖြစ်တော့တာဟု ပါမောက္ခက ဆိုသည်။ လမ်ကင်၏ စိတ်ထဲတွင်မကျေလည်ပါ။ နောင်အခါတွင် ကျော်ကြားသော အောက်ပါစကား ကို သူပြောခဲ့ပါသည်။ ဘာကြောင့်များ လူတစ်သန်း ကိုသတ်တာက လူတစ်ယောက်ကို သတ်တာထက် ပိုသေးတဲ့ ရာဇဝတ်မှု ဖြစ်နေရတာတုန်း . . . (Why is the killing of a million a lesser crime than the killing of an individual?)

လမ်ကင်၏ အမြင်တွင် အစိုးရအနေနှင့် သူ့နယ်နိမိတ် အတွင်းရှိ ပြည်သူ့ရေးရာများစီမံပိုင်ခွင့် သည် ထိုနယ်နိမိတ် အတွင်းရှိပြည်သူများကို သတ်ဖြတ်သုတ်သင် ထင်တိုင်းကြံခွင့်မဟုတ်ဟု ယူဆသည်။ “အချုပ် အခြာအာဏာဟူသည် အပြစ်မဲ့ ပြည်သူ အထောင်အသောင်းကို သတ်ဖြတ်ပိုင်ခွင့် ဟုယူဆ၍ မရနိုင်... (Sovereignty cannot be conceived as the right to kill millions of innocent people) ဟု သူကရေးခဲ့သည်။

အဆုံးစွန် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ၊ အစုအပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်မှုများကို ကုစားပေးနိုင်မည့်အရာသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေ ဟူ၍လမ်ကင်က ယုံကြည်ခဲ့သည်။ ထိုသို့သော ဥပဒေများ ရှိမနေသေးသည်ကိုလည်း သူလေ့လာသိရှိခဲ့ရသည်။

၆။ ၁၉၁၄ အာမေးနီးယန်းတို့ သုတ်သင်ရှင်းလင်း ခံနေရ ချိန်တွင် သံတမန်နယ်ပယ်မှ ရပ်တည်လှုပ်ရှားသူ တစ်ဦးမှာ ထိုစဉ်က တူရကီဆိုင်ရာ အမေရိကန် သံအမတ် မော်ဂန်သူ (Morgenthau) ဖြစ်သည်။ မော်ဂန်သူသည် တူရကီအစိုးရကို ကန့်ကွက်ခြင်း၊ အမေရိကန်အစိုးရကို ဖိအားပေးရန် တောင်းဆိုခြင်း၊ သတင်းမီဒီယာများသို့ ချပြခြင်း အစရှိသည့် နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း အခြေအနေများ တိုးတက်မလာဘဲ၊ စိတ်ပျက်ရမှုသာ အဖတ်တင်သည်။ နိုင်ငံအစိုးရများ၏ သူပိုင်နက်နယ်မြေအတွင်း ထင်သလိုပြုမှုနိုင်သည့် အချုပ်အခြာအာဏာ၏ သဘောသဘာဝကို မော်ဂန်သူက အောက်ပါ အတိုင်း ငြီးတွားရေးသားခဲ့သည်။

“လုပ်ထုံး လုပ်နည်းအရတော့ ကျွန်တော်တို့မှာ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ပိုင်ခွင့် ဘာမျှမရှိပါ။ သွေးအေးတဲ့ ဥပဒေရေးရာ အခြေအနေမှန်မှာတော့ တူရကီ အစိုးရ ရဲ့သူပြည်သူ့အပေါ် ပြုမူပုံဟာ သူ့ပြည်တွင်းရေး သက်သက်ပါ။ အမေရိကန်အကျိုးစီးပွားကို မထိခိုက်သရွေ့ အမေရိကန်အစိုးရရဲ့ ကြောင့်ကြမှုဖြစ်လာမှာမဟုတ်ဘူး။”

“Technically, I had no right to interfere. According to the cold-blooded legalities of the situation, the treatment of Turkish subjects by the Turkish

Government was purely a domestic affair unless it directly affected American interests, it was outside the concern of the American Government."

၇။ အော်တိုမင်အင်ပါယာ လက်အောက်မှ လူနည်းစုခရစ်
 ယာန် အာမေးနီးယန်းများအား သတ်ဖြတ်ရှင်းလင်းမှု
 ဖြစ်စဉ်များကို ကမ္ဘာ့အသိုင်းအဝိုင်းက ၁၉၁၅
 လောက်တွင် သိရှိကြပြီးဖြစ်သည်။ မိမိပိုင်နက်ထဲတွင်
 လည်း အာမေးနီးယန်းလူမျိုးများ ရှိနေသည့် ရုရှားက
 ဒေါသတကြီးကန့်ကွက်ပြီး မဟာမိတ်ပြင်သစ်နှင့်
 ဗြိတိန်ကို ကန့်ကွက်ပေးရန်တောင်းဆိုသည်။ ခရစ်
 ယာန်များကို ခွဲခြားဆက်ဆံသော အမှုနှင့် လူ့
 ယဉ်ကျေးမှုကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုဟု ရုရှား
 က ရည်ညွှန်းသည်။ ကြောက်မက်ဖွယ် အကြမ်းဖက်
 မှုကို ခရစ်ယာန်နှင့် မွတ်ဆလင်များကြားပဋိပက္ခ
 ဟူ၍ မရည်ညွှန်းလိုသည့် ဗြိတိန်က လူ့ယဉ်ကျေးမှုကို
 ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုဟု ခေါ်ဆိုရန် တိုက်
 တွန်းသည်။

ဖြစ်ပျက်နေသော အခြေအနေများသည်
 ယဉ်ကျေးသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ စံတန်ဖိုးများကို
 ဆန့်ကျင် ကျူးလွန်သည့် အရိုင်းအစိုင်းဆန်မှုဟု
 အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုသည်။ (နောက်ပိုင်းတွင် လမ်ကင်
 သည် ဤအချက်ကို အခြေပြုသည့် မက်ဒရစ်စာတမ်း
 ကိုရေးသားခဲ့သည်။) ဗြိတိန်၏ အဆိုပြုချက်အပေါ်
 တွင် ရုရှားနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဖြည့်စွက်သည့် “လူ့
 ယဉ်ကျေးမှုနှင့်လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်
 ကျူးလွန်သောပြစ်မှု (crimes against humanity
 and civilization)” စကားစုကို အော်တိုမန်

အင်ပါယာအား သတိပေးသည့်စာတွင် အသုံးပြုခဲ့
သည်။ ပြည်သူ့ပြည်သားများအပေါ် ဆန့်ကျင်ကျူး
လွန်သောပြစ်မှုအတွက် အစိုးရတစ်ရပ်ကို ပထမဆုံး
ပြစ်တင်ရှုတ်ချခြင်းဟု မှတ်တမ်းပြုကြသည်။

၈။ အာမေးနီးယန်း သုတ်သင်သတ်ဖြတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ လမ်ကင်၏အတွေးတွင်အဲဒီနေရာမှာ အဲဒီလို အဖြစ်ဆိုးကြုံတွေ့ရရင် ဒီနေရာမှာလည်း အဲဒီလိုအဖြစ်ဆိုးကြုံနိုင်တာပဲ ဟူ၍ဖြစ်သည်။(If it happened there,it could happen here) အာမေးနီးယန်းကဲ့သို့သော အဖြစ်ဆိုးမျိုးကို ကာကွယ်ရန်ဆိုလျှင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများ အားလုံးက ထိုသို့သော အလေ့အထ တားဆီးရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် ညီညွတ်ကြမှုဖြစ်မည် ဟု လမ်ကင်ယူဆသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် “ကမ္ဘာ့လုံးခြုံ တရားစီရင်ရေးစနစ်” (Universal Jurisdiction) နှင့် သဘောတရားချင်းတူသည့် “ကမ္ဘာ့လုံးခြုံ ကာကွယ်တားဆီး စနစ်” (Universal Repression) ဟူသောစကားလုံးကို လမ်ကင်ကအသုံးပြုခဲ့သည်။ ကျေးကျွန်စနစ်ကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများက တားဆီးနိုင်သကဲ့သို့ လူမျိုးစုသုတ်သင် ရှင်းလင်းမှုများကို တားဆီးနိုင်စွမ်းရှိရမည်ဟု လမ်ကင်က တွေးသည်။

၉။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေနယ်ပယ်တွင် လမ်ကင်နှင့် ခေတ်ပြိုင် တစ်ဦးမှာ တစ်မြို့တည်းသား တက္ကသိုလ်တစ်ခုတည်း တက်ရောက်ခဲ့သူ လော်တာပတ် (Lauterpacht) ဖြစ်ပါသည်။ (သူတို့နှစ်ယောက် တစ်နေရာတည်းတွင် ဆုံတွေ့ခဲ့ဖူးခြင်းတော့ မရှိဟု သုံးသပ်ကြပါသည်။) နှစ်ဦးစလုံးသည် ကြီးမားသော အဆုံးအရှုံးများနှင့် နိုင်ငံမဲ့ဘဝများကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည်။ သူတို့သည် ခိုလှုံရာ အမေရိကန်နှင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ အသီးသီးမှ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးကာလ နိုင်ငံတကာဥပဒေများ စီမံရေးဆွဲရာတွင် အထင်ကရ ပါဝင်ခဲ့ကြပါသည်။

အင်္ဂလန်တွင် ခိုလှုံခဲ့ရသော လော်တာပတ်သည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း (Universal Declaration of Human Rights 1948) နှင့် ဥရောပ လူ့အခွင့်အရေးသဘောတူညီချက် (European Convention on Human Rights 1950) တို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေကြမ်း (International Bill of Rights) ကို ရေးဆွဲဖော်ထုတ်ခဲ့သူဖြစ်ပါသည်။

နှစ်ဦးစလုံးသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်လွန်ကာလ (စစ်အတွင်း ရက်စက်မှုနှင့် အနိဋ္ဌာရုံများကို အထိတ်တလန့် တွေ့ကြုံခဲ့ရပြီးသော အချိန်) နှင့် စစ်အေးတိုက်ပွဲ ပြိုင်ဆိုင်မှုများဖြစ်မလာခင် အချိန်ကာလကို အသုံးပြုကာ အဆိုပါ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အစီအမံများကို ရုပ်လုံးပေါ်စေခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုကာလသည် ဆိုးယုတ်မှုများတားဆီးရန် နိုင်ငံတကာစိတ်ထက်သန်မှုကို ရနေချိန်ဖြစ်သည်။

လမ်ကင်နှင့် သူ၏ခေတ်ပြိုင်များမှာ တွေးမြင်ပုံချင်း ထပ်တူညီသည်တော့ မဟုတ်ပါ။ လော်တာပတ်က နိုင်ငံတကာဥပဒေက အကာအကွယ်ပေးရမည့်သူမှာ တစ်သီးပုဂ္ဂလ လူတစ်ဦးချင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆသည်။ (The individual as the primary subject requiring protection in international law)။ လမ်ကင်ကမူ နိုင်ငံတကာဥပဒေက ကာကွယ်ပေးရမည်မှာ လူ့အစုအဖွဲ့များဟု ယူဆသည်။ ဘာသာ၊ လူမျိုး၊ နိုင်ငံသားအစုအဖွဲ့များသည် လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ဘာသာစကား၊ ယဉ်ကျေးမှု သိမှတ်နားလည်ပုံ တို့ကို စွဲကိုင်ဖော်ထုတ် ပေးထားပြီးဖြစ်သည်။ လူ့အစုအဖွဲ့များကို ဖျက်ဆီးခြင်းသည် တစ်သီးပုဂ္ဂလကို ဖျက်ဆီးခြင်း (to destroy the group was to destroy the individual) ဟုယူဆသည်။

၁၀။ ၁၉၃၀ ကျော်နှစ်များတွင် လမ်ကင်သည် လူမျိုးစုများကို စောင့်ရှောက်နိုင်မည့် နိုင်ငံတကာဥပဒေအကာအကွယ်တစ်ခု မည်သို့ဖန်တီးရမည်ကို နာရီများစွာ အချိန်ပေးတွေးကြံခဲ့သည်။ သူ့ဘဝတစ်သက်တာ လုပ်ငန်းဖြစ်လာသော ထိုအားထုတ်မှုအတွက် ပထမဆုံးအခွင့်အရေးကို ၁၉၃၃ တွင်ရခဲ့သည်။ ထိုစဉ်ကရှိခဲ့သော နိုင်ငံပေါင်းချုပ် အသင်းကြီးသည် မဒရစ်မြို့တွင် ဆုံတွေ့၍ နိုင်ငံတကာပြစ်မှုများ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်နှင့် ဘုံသဘောတူညီချက်များ ရရှိအောင် ကြိုးစားခဲ့စဉ်က ဖြစ်သည်။ တိုက်ဆိုင်သည်မှာ ထိုနှစ်တွင်ပင် နာဇီဂျာမန်များက ဂျူး ဆန့်ကျင်ရေးဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းလာပြီဖြစ်သည်။ ဂျာမန်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် အစည်းအဝေး မစတင်မီပင် ကန့်ကွက်ထွက်ခွာသွားကြသည်။ ဂျာမန်တို့ ကျေနပ်စေရန် အတွက် အစည်းအဝေးသို့ မတက်ပါရန် လမ်ကင်ကို ပိုလန်အစိုးရကညွှန်ကြားသည်။ လက်မလျှော့သော လမ်ကင်သည် ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအား သူ့စာတမ်းကိုသူ့ကိုယ်စား တင်ပြပေးရန် စည်းရုံးနိုင်ခဲ့သည်။

သူ့စာတမ်းတွင် နိုင်ငံအစိုးရအများစုက ပြစ်မှုဟု သတ်မှတ်ထားသော ကိစ္စတို့တွင် ကျူးလွန်သူသည် မည်သည့်နေရာတွင် နေထိုင်သည်ဖြစ်စေ ဖမ်းဆီး တရားစွဲဆိုနိုင်ရမည်ဟုအဆိုပြုသည်။ ထို့ထက်ပို၍ နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ ပြစ်မှုဖြစ်ရမည့်အ

ခြေအနေတစ်ခုကို လမ်ကင်က အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ထုတ်တင်ပြခဲ့သည်။

“လူမျိုးစု၊ လူအဖွဲ့အစည်းတခုမှာ မွေးဖွား ရောက်ရှိ ပါဝင်နေတာကြောင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလ လူ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆန့်ကျင်ရန်ရှာတဲ့အခါ ဒါဟာတစ်သီး ပုဂ္ဂလကို ဦးတည်တာမဟုတ်တော့ပါဘူး။ သူပါဝင် နေတဲ့ အစုအဖွဲ့ကို ထိခိုက်စေခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုလုပ်ရပ်မျိုးတွေဟာ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု သာမကအခြေခံလူမှုဘဝ အစီအစဉ်များကိုလည်း ထိခိုက်စေပါတယ်။”

မက်ဒရစ်ညီလာခံတွင် လမ်ကင်က စကားလုံး နှစ်လုံးကို အဓိကထားသုံးစွဲသည်။ ကြမ်းကြုတ် ရိုင်းစိုင်းမှု (barbarity)နှင့် ရမ်းကားဖျက်ဆီးမှု (vand alism) ဟူသော စကားလုံး ဖြစ်သည်။ လူ့အစုအဖွဲ့ တစ်ခု၊ လူ့အစုအစည်း အုပ်စုများ၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ အနု ပညာများဖျက်ဆီးခြင်းကို ရမ်းကားဖျက်ဆီးမှုဟု ရည်ညွှန်း၍ လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ လူမှုအစုအဖွဲ့များကို ကြံရွယ်ဖျက်ဆီးခြင်းကို ကြမ်းကြုတ်ရိုင်းစိုင်းမှုဟု လမ်ကင်က မှတ်ချက်ပြုသည်။ ၁၉၃၃ မက်ဒရစ် ညီလာခံတွင် သူ၏စာတမ်းကို အရေးတယူမပြု ခဲ့ကြပါ။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် နိုင်ငံများက အားမပေးခဲ့ကြရာတွင် ထိုကိစ္စမျိုးမှာ ဖြစ်ခဲ့သော ကြောင့်ဥပဒေပြုရန်မလို “too seldom to legislat- eate” ဟူသော မှတ်ချက်လည်းပါဝင်ပါသည်။

၁၁။ ၁၉၃၉ တွင် ဂျာမန်တို့ ပိုလန်ကို ကျူးကျော်သိမ်းပိုက်
 သောအခါ လမ်ကင်သည် ရထားတစင်းပေါ်တက်၍
 ဝါဆောမြို့မှထွက်ခဲ့ပါသည်။ လမ်ကင်စီးလာသော
 ရထားကို ဗုံးကြဲလေယာဉ်များက တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီး
 ၍ လူအများအပြား သေဆုံးကြသည်။ လမ်ကင်နှင့်
 တကွ အသက်ရှင်သူများသည် အနီးမှသစ်တောထဲသို့
 ဝင်ပြေးကြပါသည်။ ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဒုက္ခ
 သည်များကြား ခြေကျင်လျှောက်၍ဘေးရန်အထိ
 အခိုက် မရှိသေးသည့် ပိုလန်အရှေ့ဘက်မှ ရွာကလေး
 တွင် ရက်အနည်းငယ်ခိုလှုံပါသည်။ ခိုလှုံရာအိမ်မှာ
 မုန့်ဖုတ်သော ဂျူးလူရွယ်မိသားစု အိမ်ဖြစ်ပါသည်။
 ရောက်လာတော့မည့် အန္တရာယ်ကိုရှင်းပြ၍ တိမ်း
 ရှောင်ထွက်ပြေးရန် မုန့်ဖုတ်သမား မိသားစုကို
 လမ်ကင် က အလေးအနက် တိုက်တွန်းသော်လည်း မ
 အောင်မြင်ခဲ့ပါ။ သူက အိမ်ရှင်လူငယ်ကို “ဟစ်တလာ
 ရေးတဲ့ မိန်းကမ့် (Mein Kampf) စာအုပ်ကိုကြား
 ဘူးလား။ အဲဒီအထဲမှာ ဂျူးတွေကို ကြွက်တွေလို သတ်
 ပစ်ရမယ်လို့ ရေးထားတာ သိသလား” ဟုမေးခဲ့ပါ
 သည်။ ပထမ ကမ္ဘာစစ်ကာလအတွင်းက ဂျာမန်
 လက် အောက်တွင် နေခဲ့ဘူးသော မုန့်ဖုတ်ဆရာက
 “ငါကဂျာမန်တွေ ဆီကဂျုံဝယ်တယ်၊ ငါ့ပေါင်မုန့်
 ကို သူတို့ကပြန်ဝယ်တယ်။ ငါတို့ဂျူးတွေက ဒုက္ခဆင်း
 ရဲထဲတော့ နေရတဲ့လူမျိုး၊ ပြိုပျက်ဖျက်ဆီး ခံရမယ့်
 လူမျိုးတော့ ဟုတ်ဟန် မတူပါဟုပြန်ပြောခဲ့သည်။

ထိုအိမ်မှ ခရီးဆက်၍ မိဘတို့ရပ်ရွာတွင်လည်း
 လမ်ကင်သည် မိဘများကိုနေရပ်မှ စွန့်ခွာအောင်
 မတိုက်တွန်းနိုင်ခဲ့ပါ။ “ငါတို့အိမ်ယာ၊ ငါတို့အိပ်ယာ၊
 ငါတို့ရဲ့ ကျိန်တောင်၊ ငါတို့ သက်သာပေါ့ပါးရာ ဓင်လှ
 ထုံးတမ်းတွေကို စွန့်ခွာဖို့ မပြောပါနဲ့လား” ဟု ပြောလို
 သော မိဘများမျက်ဝန်းမှ စကားကို သူနားလည်ပါ
 သည်ဟု လမ်ကင်ကရေးပါသည်။ “ကျွန်တော်ကရော
 မိဘတွေကို ဘာများကမ်းလှမ်းစရာရှိလို့လဲ၊ ရေမြော
 ကမ်းတင်ဘဝ၊ ဒုက္ခသည်လမ်းပဲ ပို့စရာရှိတာ
 မဟုတ်လား” ဟု သူ့မှတ်တမ်းတွင် ရေးခဲ့ပါသည်။
 “လူတွေဟာ ဆင်ခြင်ဉာဏ်မဲ့ပြုမှုကြောင့် မဟုတ်ပါဘူး
 လို့ ယုံကြည်တဲ့စိတ်၊ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ရောင်းရေး
 ဝယ်တာတွေနဲ့ ဆက်စပ်နေတာ၊ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး
 ထိတွေ့ နီးစပ်မှုတွေ ရှိနေတာကြောင့် သူတို့တွေဟာ
 ဘေးရန်ကြားမှာတောင် ရပ်ရွာကို စွန့်ခွာဖို့ခက်ခဲ
 နေတယ်” “ကိုယ့်အိမ်ထဲကပေါင်မုန့်၊ ဆင်းရဲပေမယ့်
 နွေးထွေးတဲ့ အိပ်ယာကို စွန့်ခွာဖို့လည်းမလွယ်ကူ
 ဘူးလေ” “ဟစ်တလာရဲ့ အကြံအစည်ကို ဘယ်သူက
 ယုံကြည်မှာလဲ၊ အဲဒါတွေက သဘာဝနဲ့ဆန့်ကျင်၊
 ဆင်ခြင်ဉာဏ်နဲ့ဆန့်ကျင် နေတာကို။” မိသားစုနှင့်
 မိတ်ဆွေများကို နေရပ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးရန်တိုက်
 တွန်း၍ မရခဲ့သည့် လမ်ကင်က အထက်ပါမှတ်ချက်
 များကို ရေးသားပါသည်။

၃၂။ ထို့နောက်တွင် လမ်ကင်သည် လွတ်လပ်နေသေးသည့် လစ်သူယေးနီးယား၊ ထိုမှတစ်ဆင့် လပ်ဗီးယားနိုင်ငံ ရိုဂါသို့ ရောက်ရှိသည်။ ရိုဂါတွင် သမိုင်းပညာရှင် ဆိုင်မွန်ဒပ်ဘ်နောင် (Simon Dubnow) နှင့်တွေ့ခဲ့ပါသည်။ နောက်တစ်နှစ်ခွဲအကြာတွင် သမိုင်းဆရာကြီးသည် အခြားဂျူးများစွာနှင့်အတူ မြို့ပြင်တောအုပ်တွင် အသတ်ခံခဲ့ရပါသည်။ သူမသေခင် အထပ်ထပ် မှာထားခဲ့သည်မှာ “ရေးကြ၊ မှတ်ကြ” ဟူသောစကားဖြစ်ပါသည်။ လပ်ဗီးယားမှတစ်ဆင့် လမ်ကင်သည် ဆွီဒင်နိုင်ငံ စတော့ဟုမ်းသို့ ရောက်ရှိသွားပါသည်။ ဆွီဒင်အစိုးရ အရာရှိများကိုစည်းရုံး တိုက်တွန်း၍ ဥရောပတစ်ခွင်ရှိ သံဝန်ထမ်းများ၊ စီးပွားရေးသမားများမှတစ်ဆင့် နာဇီတို့ ထုတ်ပြန်သောဥပဒေ၊ အမိန့်၊ ညွှန်ကြားချက်များကို လက်ခံရရှိနေအောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ စတော့ဟုမ်းတက္ကသိုလ် စာကြည့်တိုက်ထဲတွင် အဆိုပါအမိန့်ညွှန်ကြားချက်များကို လေ့လာရင်းနာဇီတို့၏ အပြတ်ရှင်းချေမှုန်းရေး ခြေလှမ်းများကို လမ်ကင်က စောစီးစွာနားလည်ခဲ့ပါသည်။

ဂျာမန်အန္တယ်ဝင် မဟုတ်သူများကို ရာထူးများမှ ဖယ်ရှားခြင်း၊ မျိုးနွယ်မတူသူများ လက်ထပ်သည် ကို တားမြစ်ခြင်း၊ ပိုလန်၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေးနှင့် လူမှုစနစ် ဖွဲ့စည်းပုံများကို စနစ်တကျ ဖြိုချဖျက်ဆီးခြင်း၊ ဂျူးများကို ဒေးဗစ်ကြယ်ဝါ အမှတ်

အသားများ တပ်ဆင်စေခြင်း၊ ဝါဆော၊ အမ်စတာဒမ် စသည်တို့တွင် ဂျူးတို့ကို ခွဲခြားကန့်သတ်ပြီး နေထိုင်စေသော ဂက်တို (Ghettos) များ ဖန်တီးခြင်းစသည့် အဆင့်များအဆုံးစွန် ရည်မှန်းချက်များကို ခြေရာခံမိသူဖြစ်လာပါသည်။ သူ့သိမြင်နားလည်နေသည်တို့ကို အခြေခံလှုပ်ရှားနိုင်မည့် အခွင့်အရေးသည် အမေရိကတွင် ရှိမည်ဟုယူဆသော လမ်းကင်သည် မိတ်ဆွေ အမေရိကန်ပါမောက္ခ၏ အကူအညီဖြင့် အမေရိကန်ပီဇာ ရခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက်တွင် ကမ္ဘာတစ်ပတ် ခရီးရှည်ကြီးဖြင့် မြောက်ကာရိုလိုင်းနား ပြည်နယ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။

၁၃။ မိုင် ၁၄၀၀၀ကျော် ခရီးရှည်ကြီးသည် ၁၉၄၁ နွေဦးတွင် မြောက်ကာရိုလိုင်းနား Duke တက္ကသိုလ် ၌ အဆုံးသတ်ပါသည်။ ထိုတက္ကသိုလ်က သူ့ကိုနိုင်ငံ တကာ ဥပဒေသင်ကြားရန် ငှားရမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သူ့စိတ်အစဉ်ကမူ ဥရောပတိုက်မှ အခြေအနေများ ဆီသို့သာ ပြန်ပြေးနေသည်ဟု လမ်ကင်ကဆိုပါ သည်။ ဥရောပသည် မီးလောင်နေခဲ့ပြီး အချိန်လည်း များများမကျန်တော့ဟု သူယူဆသည်။ တစ်နေ့တွင် မိဘများဆီက သတင်းစကားအတိုလေးကို သူရခဲ့ ပါသည်။ နောက်ဆုံးစကားဟု သူနားလည်ခဲ့ပါသည်။ ဥနှစ်အတွင်းတွင် သူ့ဇာတိဒေသမှ ဂျူးလူဦးရေ နှစ်သောင်းနီးပါး နာဇီခါတ်ငွေခန်းများတွင် သေဆုံးခဲ့ ပါသည်။ ထိုဒေသမှ ဂျူး လူဦးရေအားလုံးနီးပါး ဖြစ် ပါသည်။

၁၄။ ၁၉၄၁ ခုနှစ် သြဂုတ်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ပြိတိန်
 ဝန်ကြီးချုပ်ချာချီက ပြည်သူများသို့ ရေဒီယိုမိန့်ခွန်း
 ပြောခဲ့ပါသည်။ ဥရောပတစ်ဝိုက်တွင် ဂျာမန်စစ်တပ်
 များ သရဲသဘက်သဖွယ် ပြုကျင့်နေပုံများကိုဖွင့်ဟ
 ခဲ့သည်။ ၁၆ရာစု မွန်ဂိုများ၏ ကျူးကျော်မှုနောက် ပိုင်း
 တွင် ယခုပမာဏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု ကို ဥရောပ
 တွင် မမြင်မတွေ့ရဘူးသေးပါဟု - ချာချီ၏မိန့်ခွန်း
 က ဆိုသည်။ ချာချီက အောက်ပါစကားလုံး တို့ဖြင့်
 မိန့်ခွန်းကိုအဆုံးသတ်သည်။ အမည်နာမ မရှိတဲ့
 ရာဇဝတ်မှုကြီးရဲ့ ရှေ့မှောက်မှာ ကျုပ်တို့ရောက်
 နေကြတယ် (We are in the presence of a crime
 without a name)။ လမ်တင်ကမူ ထိုရာဇဝတ်မှု
 ကြီးအတွက် လူတို့၏အာရုံကို လှုပ်နှိုးနိုင်မည့် စကား
 လုံးရှိရမည်။ အမည်ရှိရမည်ဟု တွေးပါသည်။

၁၅။ ဥရောပမှ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုများအတွက် အရေးတယူကူညီကြပါရန် အမေရိကန်တစ်နိုင်ငံ ရာချီသော ဟောပြောမှုများကို လမ်ကင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ “ဒီကနေ မိုင်တစ်ရာလောက် ဝေးတဲ့နေရာမှာ အမျိုးသမီးတွေ၊ ကလေးတွေ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုတွေကို အသတ်ခံနေရ တယ်ဆိုရင် ခင်ဗျားတို့အပြေးအလွှား ကူညီကြ မှာပဲမဟုတ်လား၊ မိုင်တစ်ရာမဟုတ်ဘဲ မိုင် ၃၀၀၀မို့ ခင်ဗျားတို့ စိတ်နှလုံးကို ရပ်ပစ်လိုက်မှာလား” ဟု လမ်ကင်က မေးခွန်းထုတ်ပါသည်။

လမ်ကင်သည် တစ်မျက်နှာစာမျှ ရှိသော မှတ်ချက်ကို အမေရိကန်သမ္မတရုစဗဲထံ ပေးပို့ခွင့်ရ သည်။ လူသန်းပေါင်းများစွာ၏ နာကျင်မှု၊ ထိတ်လန့် မှု၊ သေခြင်းမှ လွတ်မြောက်ရန်မျှော်လင့်ချက် တို့ကို စာတစ်မျက်နှာဖြင့် ဖော်ပြရသည်မှာ လေးလံလှသည် ဟု သူခံစားရသည်။ သူ့စာအတွက် သမ္မတထံမှ သတင်း စကား ပြန်ရသည်မှာ ဂျာမနီကို သတိပေး ပါမည်။ စိတ်ရှည်ပါဟူ၍ ဖြစ်သည်။ “လည်ပင်းကြိုး ကွင်းစွပ်ခံထားရတဲ့ အခြေအနေမှာ စိတ်ရှည်ပါဆိုတဲ့ စကားဟာ ဆင်ခြင်ဉာဏ်ကို စော်ကားခံရသလိုပဲ” ဟု စိတ်ဓာတ်ကျသွားသော လမ်ကင်က သူမှတ်တမ်းတွင် ရေးသားခဲ့သည်။

၁၆။ ၁၉၄၄ တွင် လမ်ကင်သည် ကာနေဂီနိုင်ငံတကာ ငြိမ်းချမ်းရေး ရံပုံငွေ၏ အစီအမံဖြင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံ ကတည်းက ရေးသားနေခဲ့သည့် ဥရောပမှ နာဇီအုပ်ချုပ်မှု စာအုပ်ကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

စာမျက်နှာ ၇၀၀ ကျော်ရှိ သူ့စာအုပ်တွင် ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းများနှင့် ပတ်သက်သော ဆွေးနွေးချက် ကဏ္ဍတခုပါဝင်သည်။ လူမျိုးနွယ်သတ်ဖြတ်မှု (Race murder) စသည့် ရှိပြီးသား စကားလုံးများကို သူမကြိုက်ပါ။ လူသိများပြီးသားဖြစ်သော လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သောပြစ်မှု (Crimes against humanity) ဆိုသော စကားလုံးကိုလည်း သူမကြိုက်ပါ။ ကျယ်ပြန့်လွန်းနေပြီး တိတိပပမရှိ။ အထူးသဖြင့် လူမျိုးဘာသာအုပ်စုဝင်များအား သွေးအေးအေးဖြင့် စနစ်တကျ သုတ်သင်ရှင်းလင်းမှုကို ဖမ်းဆုပ်ဖော်ပြနိုင်ခြင်းမရှိဟု သူယူဆသည်။ “စကားလုံးအသစ်၊စိတ်ကူးအသစ်” ဟုအမည် ပေးထားသော ပုံနှိပ်ခဲ့ခြင်း မရှိသည့် စာမူကြမ်းတွင် ယခုကဲ့သို့ ရေးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ “လူမှုအခြေအနေ တစ်ရပ်က ကျွန်ုပ်တို့၏ အသိစိတ်ကို ပြင်းထန်စွာ ရိုက်ခတ်သည့်အခါ စကားလုံးအသစ်များ ဖန်တီးလေ့ရှိကြသည်။”

မှတ်စုစာရွက်များပေါ် သို့ ချရေးကြည့်ခဲ့သော စကားလုံးများစွာမှနေ၍ နောက်ဆုံးတွင် Genocide ဟူသော စကားလုံးကို ယူခဲ့သည်။ ဂရိဘာသာမှ (Geno)

သည် မျိုးနွယ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၍ လက်တင် မှလာသော (Cide)သည် သုတ်သင်သတ်ဖြတ်မှုဟု အဓိပ္ပာယ် ရပါသည်။ ချာချီက အမည်မရှိတဲ့ ရာဇဝတ်မှုဟု ခေါ် ဆိုခဲ့သော အကြမ်းဖက် ချေမှုန်းသုတ်သင်မှုများ သည် ထိုမှစ၍ နာမည်ရခဲ့ပါသည်။ လူများအား သူ့ အရှိ အဖြစ်မှ လျှော့ကျနိမ့်ဆင်း ပျက်သုဉ်းစေလိုသော ကြံရွယ်ချက်နှင့်ရှင်းလင်း သုတ်သင်ခြင်း ဟု အဓိပ္ပာယ် သတ်မှတ်နိုင်သည့် Genocide ဟူသော အမည်ဖြစ် ပါသည်။

“ဂျီနိုဆိုက်ဟာ မျိုးနွယ်၊ နိုင်ငံတစ်ခုကို ခုချက် ချင်း ဖျက်ဆီးမှုရယ်လို့သာ ဆိုလိုတာ မဟုတ်ဘူး။ လက်နက်နဲ့ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အင်အားသုံးမှု သက်သက် ကို ရည်ညွှန်းတာလည်း မဟုတ်ဘူး။ လူ့အစုအဖွဲ့တစ်ခု ယိုယွင်းပျက်စီးလာအောင် အဲဒီအဖွဲ့ရဲ့ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး ဖွဲ့စည်းပုံတွေ ပြိုအောင်လုပ်တာ၊ ယဉ်ကျေး မှု၊ ဘာသာတရား၊ စီးပွားရေး၊ ပုဂ္ဂလိကလုံခြုံရေး တွေကို ဖျက်ဆီးပစ်တာ၊ လွတ်လပ်ခွင့်၊ ကျန်းမာရေး နဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ အသက်ဇီဝကိုဖျက်တာ တနည်းအား ဖြင့် လူမျိုးဘာသာ နိုင်ငံသား အစုအဖွဲ့တွေရဲ့ ဘဝ အခြေခံ အုတ်မြစ်တွေကို ဖျက်ဆီးပစ်တာတွေကို ဂျီနိုဆိုက် စကားလုံးက ရည်ညွှန်းလိမ့်မည်” ဟု လမ်ကင်ကဆိုသည်။ လူတစ်ဦးကို သူ့လုပ်ရပ်ကြောင့် မဟုတ်ဘဲ လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုခုတွင် ပါဝင်နေသောကြောင့် ခွဲခြားဖယ်ထုတ်ခြင်း၊ ဖျက်ဆီး

သုတ်သင်ခြင်းမျိုးအတွက် ဂျီနိုဆိုက်စကားလုံး နှင့်
အယူအဆကို လမ်ကင်ကအသုံးပြုသည်။

ဂျီနိုဆိုက်ဟူသော ဝေါဟာရမှာ ၁၉၅၀တွင်
မာရီယန်ဝက်ဘ်စတား အဘိဓာန်တွင် ပါဝင်သည့်
စကားလုံးဖြစ်လာသည်။

၁၇။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် နွေဦးတွင် မဟာမိတ်တပ်များသည် နာဇီတို့ကို ချေမှုန်းနိုင်ခဲ့ပြီး ဥရောပတွင် ဒုတိယကမ္ဘာ စစ်ကြီး ပြီးဆုံးခဲ့ပါသည်။ နာဇီတို့၏ ရက်စက်မှုသည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း ခေါင်းကြီးသတင်းများ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ပြည်သူများသည် စက်မှုလုပ်ငန်းဆန်ဆန် လူသတ်ယန္တရားများတွင် ဂျူး (၆) သန်း အပါအဝင် နာဇီတို့က မလိုလားသည့် လူမျိုးနွယ်စုများစွာ အသတ်ခံခဲ့ရသည်ကို အထိတ်တလန့် သိခွင့်ရလာပါ သည်။ ကြီးမားလှသည့် နာဇီတို့၏ ရာဇဝတ်မှုများ အတွက် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ရန် မဟာမိတ်ခေါင်းဆောင် များစဉ်းစားကြရသည်။ ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင် စတာလင်နှင့် အချို့သော ခေါင်းဆောင်များကသမိုင်း ၏ အကြီးကျယ်ဆုံးသော စစ်ရာဇဝတ်မှုများ အတွက် ချက်ခြင်းသေဒဏ် စီရင်ရန်သာ ထိုက်တန် သည်ဟု တွေးကြပါသည်။

အမေရိကန် သမ္မတရုစဗွဲကမူ တရားခွင် မတင်ဘဲ စီရင်ခြင်းသည် အမြော်အမြင်နည်းရာ ရောက်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ ဥပဒေနည်းလမ်း များဖြင့် စီရင်ရန် အမေရိကန်အစိုးရမှ စတင်အဆို ပြုပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ကျူးလွန်ခဲ့သော ရာဇဝတ်မှုများ အကြောင်းကို အနာဂတ်တွင်လည်း ရှင်းလင်းစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ အလျင်စလို စီရင်ခြင်း အားဖြင့် ဆိုးယုတ်သူတို့ ပြုမှုကျင့်ကြံသကဲ့သို့ပင် လူကောင်းများကလည်း ပြုမှုကြပေ၏ဟု ယူဆ

နိုင်ဖွယ်သဘော သက်ရောက်ပြီး ကျင့်ဝတ်အဆင့်
 အတန်း တပြေးတည်းဖြစ်သွားစေမည့် အန္တရာယ်
 ရှိပါသည်။ ထိုအခြေအနေကိုလည်း ရှောင်လွှဲလိုကြ
 သည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ် နွေရာသီတွင် ကျင်းပသည့်
 လန်ဒန်ကွန်ဖရင့်တွင် နုရင်ဘတ် စစ်တရားရုံးဖွဲ့စည်း
 ရန် ပြင်သစ်၊ ရုရှား၊ ဗြိတိန်တို့ကလည်း သဘောတူကြ
 ပါသည်။ လမ်ကင်တလျှောက်လုံး အဆိုပြုလာသည့်
 ပြည်သူ့အများ သေကြေအောင် မည်သည့်နိုင်ငံ
 အစိုးရကမျှ လုပ်ခွင့်မရှိ။ ထိုသို့သော အစိုးရမျိုးသည်
 ပြစ်ဒဏ်ခတ်ခံရမည်ဟူသော ဥပဒေလမ်းကြောင်း
 အစဉ်အလာကို နုရင်ဘတ်စစ်ခုံရုံးက ပေါ်ပေါက်စေ
 ခဲ့သည်။ နုရင်ဘတ်စစ်ခုံရုံးသည် ရှေ့ဆောင်နမူနာ
 ပုံစံဖြစ်ခဲ့၍ ခေတ်သစ်နိုင်ငံတကာ ဥပဒေတည်
 ဆောက်ရာတွင် အခြေခံအုတ်မြစ်များလည်း ဖြစ်ခဲ့
 သည်။

၁၈။ နူရင်ဘတ် စစ်ခုံရုံးတွင် လမ်ကင်သည် အမေရိကန် ဥပဒေအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် ရောဘတ်ဂျက်ဆင် အကြံ ပေးအဖြစ်ပါဝင်ခဲ့သည်။ နာဇီခေါင်းဆောင်များအား တရားစွဲဆိုရာတွင် ဂျီနိုဆိုက်ပြစ်မှု (Crime of genocide) ဖြင့် ပါထည့်သွင်းစွဲဆိုရန် နောက်ကွယ်မှနေ၍ အားထုတ်တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ သူ့ အားထုတ်မှု အောင်မြင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည်။ နာဇီ ခေါင်းဆောင်များ အပေါ် တတိယမြောက်စွဲချက်တွင် “စနစ်တကျ ကြံရွယ်စီစဉ်သည့် သုတ်သင်ရှင်းလင်းမှု ဂျီနိုဆိုက်ကို ကျူးလွန်ခြင်း (Conducted deliberate and systematic genocide)” ဟုပါရှိသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် သိမ်းပိုက်ခံဒေသများမှ ဂျူး၊ ပိုလန်၊ ဂျစ်ပစ်နှင့် အခြားမျိုးနွယ်အုပ်စုများ၊ အရပ်သား ပြည်သူများ အား ပျက်စီးစေရန် ကြံရွယ်လှုပ်ရှား သုတ်သင်မှုများ ပြုခဲ့ခြင်းကိုရည်ညွှန်းသည်။

စစ်ကြီးပြီးချိန်မှစ၍ လမ်ကင်သည် မိဘဆွေမျိုးများကို စတင်ခြေရာခံသည်။ နူရင်ဘတ်တွင် လမ်ကင်သည် သူ့အစ်ကိုကြီး၊ အစ်ကိုကြီးဇနီးနှင့် သားနှစ်ဦးကို ဆုံးတွေသည်။ မိသားစုတစ်ခုလုံးတွင် သူတို့သည်သာ အသက်ရှင် ကျန်ရစ်သူများဖြစ်ကြောင်း အစ်ကိုကြီးထံမှသိရသည်။ အနည်းဆုံး မိဘဆွေမျိုး ၄၉ဦး နာဇီတို့ လက်ချက်ဖြင့် သေဆုံးခဲ့သည်။ နူရင်ဘတ်တရားရုံး စကြိုလမ်းများပေါ်တွင် နာကျင်စွာလျှောက်သွားနေသော လန်ကင်ကို မိတ်ဆွေရွှေနေများသတိပြုမိကြသည်။

၁၉။ နုရင်ဘတ် တရားခွင်တွင် အချုပ်အခြာအာဏာ သဘောတရားကို နိုင်ငံကြီးများဖြစ်သော အမေရိကန် ဗြိတိန်၊ ဆိုဗီယက်နှင့် ပြင်သစ်တို့က ဆက်လက် ဆုပ်ကိုင်ထားသည်ကို လမ်ကင် စိတ်မသက်သာပါ။

တရားသူကြီး ဂျက်ဆင် (Judson) က ယခုကဲ့ သို့ ရှင်းပြပါသည်။ “ကျုပ်တို့က ပုံမှန်အားဖြင့်တော့ အစိုးရတစ်ရပ်ရဲ့ သူပြည်သူအပေါ် ပြုမူဆက်ဆံ ပုံတွေမှာ ပါဝင်ပတ်သက်လေ့မရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် စစ်ပွဲရဲ့ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်လာတဲ့အခါ ပါဝင်ပတ်သက် လာရပါတယ်” ဟု ဂျက်ဆင်က ရှင်းလင်းပြခဲ့သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ စစ်မစတင်မီက ဂျာမန်ပြည်တွင်း အခြေအနေများကို အရေးယူရန် ဥပဒေအခြေခံများ မရှိဟူသော သဘောဖြစ်သည်။

အမှန်တကယ်တွင်မူ စစ်မဖြစ်မီ ၁၉၃၀ကျော် နှစ်များမှစတင်၍ ဂျာမနီအခြေစိုက် ဂျူးများအား စနစ်တကျ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှု နှင့် မိသားစုဘဝကိုထိန်းချုပ်ခြင်း၊ ဂျူးတို့ သင်္ချိုင်း နှင့် ယဉ်ကျေးမှုဖွဲ့စည်းပုံများကို ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ငွေကြေး၊ အိမ်ယာ၊ ပစ္စည်း ဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုများကို သိမ်းယူခြင်း၊ ပညာရပ်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ရွှေ့ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် များကို စုပြုံဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ခြင်းများရှိနေခဲ့ရာ စစ်အတွင်းကြုံရသည့် မီးလောင်တိုက်သွင်းမှုကို လမ်းခင်းပေးသည့် အခြေအနေများ ရှိနေပြီးဖြစ်သည် ဟုဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် ထိုကိစ္စများကို ကိုင်တွယ် ရန် နိုင်ငံတကာဥပဒေ အခြေခံများရှိမနေခဲ့ပါ။

သူ၏ ၁၉၃၃ မက်ဒရစ် အဆိုပြုချက်သာ
 အောင်မြင်ခဲ့ပါက အထက်ပါပြဿနာများ ပေါ်
 ပေါက်ရန်မရှိဟု လမ်ကင်ကတွေးသည်။ နုရင်ဘတ်
 စစ်ခုံရုံးအတွက်ပင် နိုင်ငံတကာဥပဒေ အခြေခံများ
 မရှိဟူသော စွပ်စွဲချက်များကိုလည်း တုံ့ပြန်ပြီးသား
 ဖြစ်မည်ဟု သူယူဆသည်။ ထို့ထက်ပို၍ လမ်ကင်ပူပင်
 သည်မှာ နုရင်ဘတ်စစ်ခုံရုံး၏ ဥပဒေရေးရာများ
 သည်ယာယီသဘောဖြစ်နေခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ
 တကာ ဥပဒေအဖြစ် အခိုင်အမာ မပေါ်ပေါက်လာ
 လျှင် အာမခံချက်မရှိဟု သူယူဆသည်။ “နုရင်ဘတ်
 သည် အတိတ်က ဟစ်တလာကို အရေးယူခြင်း ဖြစ်ပြီး
 အနာဂတ်တွင် ပေါ်လာမည့် ဟစ်တလာများကို
 ထည့်တွက်မထား”ဟု လမ်ကင်ကရေးသားခဲ့သည်။

၂၀။ သို့ရာတွင်အခြေအနေမှာ လမ်ကင်ထင်သလောက် မဆိုးပါ။ နုရင်ဘတ် နောက်ဆက်တွဲ တရားခွင်များ တွင် ဂျီနီဆိုက်ကို သီးခြားစွဲချက်အနေနှင့် ထည့်သွင်း ခဲ့ပါသည်။ မည်သည့်နေရာ၊ အချိန်၊ လူမျိုးစု အပေါ် မဆို ကျူးလွန်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ သည်ပုံမှန် စစ်ရာဇဝတ်မှုမျိုးနှင့် အခြေခံကျကျကွဲ ပြားသည်ဟု အမေရိကန် ရှေ့နေဘင်ဂျမင်ဖရန့်က နောက်ဆက်တွဲ တရားခွင်များတွင် ဂျီနီဆိုက်နှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းရည်ညွှန်းခဲ့ပါသည်။

လူသားချင်း စာနာ ထောက်ထားမှုဖြင့် စွက်ဖက် ပါဝင်ရေး (စစ်ရေးအရ စွက်ဖက်မှုအပါအဝင်)သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မတိုင်မီကပင် ရှိနှင့်နေခဲ့ပြီးဖြစ် သည်။ ၁၈၂၇ တွင်အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်တို့က ဂရိ လွတ်မြောက်ရေးစစ်ပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ၁၈၄၀ တွင် အမေရိကန်သည် ဒမတ်စကက်နှင့် ဂွီဒီဒေသမှ ဂျူး များဘက်မှ ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့သည်။ ၁၈၆၁ တွင် ပြင်သစ်သည် လက်ဘနွန်မှ ဘာသာရေးနှိပ်ကွပ်မှု များကို ဝင်ရောက်ရပ်တန့်ပေးခဲ့သည်။ ၂၀ ရာစု အစောပိုင်း အာမေရိကန်နီးယား လူသတ်ပွဲများဖြစ်လာ သောအခါတွင်လည်း ပြင်သစ်၊ ဗြိတိန်၊ ရုရှားတို့က လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ဖြစ်မှုအဖြစ် ကြေညာခဲ့သည်။

လမ်ကင်၏အမြင်တွင်မူ နိုင်ငံတကာမှ ပါဝင်လှုပ်ရှား
 ရန်ကိစ္စသည် အရေးပေါ်လာမှ အသက်သွင်းရခြင်း
 မျိုးမဖြစ်သင့်။ ခိုင်ခိုင်မာမာ သတ်မှတ်တည်ဆောက်
 ထားသော နည်းလမ်းများ၊ အခြေခံစည်းမျဉ်းဥပဒေ
 များဖြင့် ဂျီနီဆိုက်ကို တားဆီးအရေးယူရန် လိုအပ်
 သည်။ သို့မဟုတ်ပါက အကြောင်းမထူးဟု ယူဆ
 သည်။

၂၁။ နှရင်ဘတ်စစ်ခုံရုံး စတင်သောအခါ လမ်ကင်သည် ညီလာခံတစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ကူး၍ လှုံ့ဆော်လှုပ်ရှား နေခဲ့သည်။ ဂျီနီဆိုက်ကို မဖြစ်ခင်တားဆီးရမည်။ ထို့အတွက် ကာကွယ်တားဆီးရန် ဥပဒေများ၊ အရေးယူရန် ဥပဒေများရှိရမည်ဟု သူယူဆသည်။ “နိုင်ငံတကာ ဥပဒေသည် လူသားဘဝ တရားမျှတမှု နှင့် တိုးတက်မှုကို အထောက်အပံ့ပြုရမည်” ဟု သူကဆိုသည်။ သို့သော် “ဂျီနီဆိုက်ဆိုတာ မကောင်း ဆိုးဝါးပါ။ ဒါပေမယ့် ဘာလုပ်နိုင်မှာလဲ” ဆိုသော အဖြေမျိုးသာ ကြားရလေ့ရှိသည်ဟု သူကပြောပါ သည်။ စိတ်ဓာတ်ကျ အားကုန်နေသော လမ်ကင် သည် ပါရီမြို့တွင် ဖျားနာ၍ အမေရိကန် စစ်ဆေးရုံ သို့ တက်ရောက် ကုသခဲ့ရပါသည်။ ကုတင်ပေါ်တွင် သတင်းစာဖတ်ရင်း သတင်းတခုက သူ့အာရုံကို ဖမ်း စားပါသည်။ ထိုသတင်းမှာ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်း ကြီးနေရာတွင် အစားထိုးပေါ်ပေါက်လာသည့် ကုလ သမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီး၏ ပထမဆုံး အစည်းအဝေးများကို နယူးယောက်မြို့တွင် ကျင်းပမည့် သတင်းဖြစ်သည်။ ချက်ချင်းပင် ဆေးရုံပေါ်မှဆင်းပြီး မီရာလေယာဉ်ဖြင့် နယူးယောက်သို့ ထွက်ခွာသွားသည်။ ကုလသမဂ္ဂတွင် သူသည် ကိုယ်စားလှယ်တိုင်းနှင့် တွေ့ဆုံ၍ ဂျီနီဆိုက်ကို တားဆီးအရေးယူပေးမည့် နိုင်ငံတကာသဘောတူ စာချုပ်တစ်ရပ် လိုအပ်ပုံကို ပြောဆိုစည်းရုံးသည်။ ကုလသမဂ္ဂရုံးချုပ်လူသွား

စကြိုများ၊ ကုလသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်များ၏ နားနေ
ဆောင်များတွင် စခန်းချကာ လှုပ်ရှားခဲ့ပါသည်။
ပစ္စည်းအပြည့်အလုံနှင့် လက်ဆွဲအိတ်ကို ကိုင်ကာ
အထီးကျန် တကိုယ်ရည် လှုပ်ရှားနေသည့် ထိပ်ပြောင်
ပြောင် လူတစ်ဦး အနားကပ်လာမည်ကို ထိုစဉ်က
သံတမန်များ စိုးရွံ့ခဲ့ကြပါသည်။ လမ်ကင်သည်
မနားမနေ ကြိုးပမ်းနေသော လှုပ်ရှားတက်ကြွသူ
(Activist) တယောက်ဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂတွင်
အဓိကလှုပ်ရှားသူမှာ သူသာလျှင် ဖြစ်သော်လည်း သူ
လှုပ်ရှားမှုသည် တစ်ကိုယ်တော် လှုပ်ရှားမှုတော့
မဟုတ်ပါ။ သူသည် ထိပ်တန်းဂျာနယ်လစ်များကို
ဆက်သွယ်ပြီး စိတ်ကူးအိုင်ဒီယာများကို ရှင်းပြသည်။
သူ့အယူအဆ သတင်းစကားများကို ပျံ့နှံ့စေသည်။
အခြားသော အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့်
ပူးတွဲပြီး ကုလသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်များထံ ကျယ်ပြန့်
စွာ ရောက်ရှိအောင်အားထုတ်သည်။ မရေတွက်
နိုင်သော ပေးစာများ၊ ဆောင်းပါးများ၊ ကြေညာစာ
များ၊ လှုံ့ဆော်စာများကို သူရေးခဲ့သည်။ တစ်ချိန်တည်း
တွင် လမ်ကင်သည် မဟာဗျူဟာချသူ၊ ချဉ်းကပ်
စည်းရုံးသူ၊ လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်းသူလည်းဖြစ်နေခဲ့
ပါသည်။

၂၂။ မကြာမီပင် နှစ်မျိုးနှစ်စားသော နိုင်ငံများက သူ့
 အဆိုပြုချက်ကို ထောက်ခံကြောင်းတွေ့လာရသည်။
 ပထမတစ်မျိုးမှာ နိုင်ငံငယ်များနှင့် ဒုတိယတစ်မျိုးမှာ
 အင်အားကြီးပြီး ရန်လိုသော အိမ်နီးချင်းများကြောင့်
 ဂျီနီဆိုက် ဥပဒေကပေးသည့် အကာအကွယ်ကို
 ရယူ လိုသည့်နိုင်ငံများဖြစ်သည်။
 လမ်ကင်သည် ကိုယ်စားလှယ် တစ်ယောက်ချင်းစီကို
 သီးခြားချဉ်းကပ်ပြီး နိုင်ငံတစ်ခုချင်းစီရရှိမည့်
 အကျိုးအမြတ် အကာအကွယ်များကို ဆွေးနွေးသည်။
 သူ၏ကြိုးပမ်းမှုခရီး၌ အဓိကကျသော အောင်မြင်မှု
 တစ်ခု ဂျနီဗာပန်းခြံတွင် မနက် ၁ နာရီ ညနက်ထဲတွင်
 ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုညက အိပ်မပျော်သည့် လမ်
 ကင်သည် သူလိုပင်အိပ်မပျော်သည့် သံတမန်တစ်ဦး
 နှင့် ကြုံကြိုက်ပါသည်။ ထိုသူမှာ ကနေဒါသံအမတ်
 ဖြစ်ပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံ ဥက္ကဋ္ဌ
 ဖြစ်သူ ဩစတြေးလျ ကိုယ်စားလှယ်နှင့် ဆုံနိုင်ရေး
 စီစဉ်ပေးရန် ကနေဒါ သံအမတ်ကို စည်းရုံး အောင်မြင်
 ခဲ့ပါသည်။

၂၃။ ၁၉၄၆ ဒီဇင်ဘာ ၁ ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ ညီလာခံက ဂျီနီဆိုက်ကို နိုင်ငံတကာနှင့် ဆိုင်သော ပြစ်မှုအဖြစ်သတ်မှတ်ပြီး ကျူးလွန်သူများကို အပြစ် ပေးမည့် သဘောတူစာချုပ် တစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲ သင့်ကြောင်း ကန့်ကွက်သူမရှိ ဆုံးဖြတ်သည်။ ဂျီနီ ဆိုက်ကိုလည်း အောက်ပါ ရည်ညွှန်းချက်ဖြင့် ဖွင့်ဆို သည်။

လူသားအစုအဖွဲ့များ၏ တလုံးတဝတည်း ဖြစ်တည်ရှင်သန်တည်ရှိခွင့်ကို ငြင်းပယ်ခြင်း၊ သတ်ဖြတ် သုတ်သင်ခြင်းသည် တစ်သီးပုဂ္ဂလလူပုဂ္ဂိုလ် ၏ ရှင်သန်ခွင့်ကိုငြင်းဆိုမှု ဖြစ်သည့်အတွက် လူသား မျိုးနွယ်၏ သိစိတ်ကို ကိုင်လှုပ်သည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂ၏ စိတ်ဓာတ်၊ ရည်ရွယ်ချက်၊ ကျင့်ဝတ် သီလ၊ ဥပဒေတို့နှင့်လည်း ဆန့်ကျင်သည်။

(A denial of the right of existence of entire groups, as homicide is the denial of the right to live of individual human beings ... ,and is contrary to the moral law and to the spirit and aims of the United Nations.)

၂၄။ စာချုပ်ချုပ်ရန် သဘောတူညီချက်မှသည် အမှန်
 တကယ် ဂျီနီဆိုက် သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုနိုင်သည့်
 အဆင့်သို့ရောက်ရန် လမ်းကင်သည် ကုလသမဂ္ဂတွင်
 မနားမနေ ဆက်လက်လှုပ်ရှားခဲ့ရသည်။ အချို့နိုင်ငံ
 များအား ဂျီနီဆိုက်ကြောင့် လူ့ယဉ်ကျေးမှု တရပ်လုံး
 ဆုံးရှုံးရပုံဖြင့် စည်းရုံးသည်။ လူမျိုး၊ အစုအဖွဲ့ တစ်ခု
 ကို ဖျက်ဆီးခြင်းသည် ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်
 အတွက် ဆုံးရှုံးမှုပင်ဖြစ်ကြောင်း သူကရှင်းပြသည်။

နိုင်ငံငယ်များကိုမူ “နိုင်ငံကြီးတွေက သူ့ကိုယ်
 သူ့ကာကွယ်နိုင်တယ်။ နိုင်ငံငယ်တွေအတွက် အကာ
 အကွယ်ကတော့ ဥပဒေပဲ” ဟု သူကအကြောင်း
 အကျိုးပြသည်။

ကုလသမဂ္ဂ ဦးဆောင်ကော်မတီမှ အမေရိကန်
 ကိုယ်စားလှယ် စတီးဗင်ဆင် ထောက်ခံမှုကိုလည်း
 ချဉ်းကပ် ရရှိခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ဆိုဗီယက်တို့က ကန့်
 ကွက်နိုင်သည့် အလားအလာရှိသည့်အတွက် ကြိုတင်
 လှုပ်ရှားရသည်။ ချက်ကိုစလိုဗက် သံအမတ်ကို ချဉ်း
 ကပ်ရန် သံအမတ်၏ မိသားစု ရာဇဝင်ကို လေ့လာ
 ရာ သူ၏ဖခင်မှာ နိုင်ငံများ၏ ယဉ်ကျေးမှု စရိုက်များကို
 လေ့လာရေးသားသူ ဖြစ်ကြောင်းသိရသည်။ သံအမတ်
 ၏ ဖခင်သာမြင်တွေ့ခွင့်ရပါက ယခုဂျီနီဆိုက် စာချုပ်
 ဖြစ်မြောက်အောင် အားပေးလိမ့်မည် ထင်ကြောင်း

လမ်ကင်က ပြောဆိုစည်းရုံးသည်။ ရုရှားနိုင်ငံခြားရေး
 ဝန်ကြီးနှင့် တွေ့သည့်အခါ ရှင်းပြရန် ချက်ကိုဆလိုဗက်
 သံအမတ်ကို သူက မေတ္တာရပ်ခံသည်။ ဂျီနီဆိုက်
 စာချုပ်ကို ရုရှားအနေနှင့် ကြောက်စရာမလိုကြောင်း၊
 ပင်နီဆလင်ကဲ့သို့ဆေးသည် ရုရှားနိုင်ငံအတွက် ဘေး
 မဖြစ်စေ သကဲ့သို့ ဖြစ်ကြောင်းရှင်းပြသည်။

သံအမတ်က ရုရှားနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဗီရှင်
 စကီးနှင့် တွေ့ဆုံမည့် နောက်တနေ့ ပြက္ခဒိန်ရက်စွဲ
 နေရာတွင် “ဗီရှင်စကီး၊ ဂျီနီဆိုက်၊ ပင်နီဆလင်”
 ဟု မှတ်ချက်ရေးသည်။ စာချုပ်ကို ထောက်ခံရန်
 ဗီရှင်စကီးကို စည်းရုံးနိုင်ခဲ့ကြောင်း သံအမတ်က
 လမ်ကင်ကို ၂၄ နာရီအတွင်းဆက်သွယ် အကြောင်း
 ကြားသည်။

၂၅။ ကုလသမဂ္ဂ ကော်မတီအသီးသီး၏ နှစ်နှစ်ကြာ လုပ်ငန်းကြီးများအပြီး ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၉ရက်နေ့တွင် ဂျီနိုဆိုက်သဘောတူစာချုပ် (ဂျီနိုဆိုက် တားဆီးကာကွယ်ရေးနှင့် ပြစ်ဒဏ်ပေး ရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်) (Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide) ကို ပါရီမြို့တွင် အတည်ပြုရန်စီစဉ်သည်။ ဂျီနိုဆိုက်ဥပဒေအတွက် မဲခွဲသော ၁၉၄၈ ဒီဇင်ဘာ ၉ ရက်နေ့က နိုင်ငံ ၅၅ နိုင်ငံက ထောက်ခံပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကန့်ကွက်မဲမရှိပါ။ အတည်ပြုသည့်မြင်ကွင်းကို လမ်ကင် ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိရေးသူတစ်ဦးက အောက်ပါအတိုင်း သရုပ်ဖော်ခဲ့ပါသည်။

ပရော်ဖက်ဆာ (လမ်ကင်)သည် Palais de Chaillot တွင် စောင့်နေခဲ့သည်။ ဤအခိုက်အတန့်အတွက် သူနှစ်ပေါင်းများစွာအားထုတ် လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မရေတွက်နိုင်သော အရေးနိမ့်မှုများအပြီးတွင် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများသည် သူ့အစီအစဉ် စိတ်ကူးများကို အသက်သွင်းရန် အသင့်ဖြစ်ကြပြီ။ နိုင်ငံတစ်ခုချင်းစီ ဆန္ဒမဲပေးရန် ဆင့်ခေါ်မှုကို သူ အားစိုက်နားထောင်နေသည်။ တစ်နိုင်ငံပြီး တစ်နိုင်ငံ ထောက်ခံပေးနေသည်ကို ကြားသောအခါ သူ့နှလုံးခုန်နှုန်းမြန်လာသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ၅၅ နိုင်ငံမဲပေး၍ သဘောတူစာချုပ် အတည်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ညီလာခံခန်းမဆောင်တွင် လက်ခုပ်သံများ လေမုန်တိုင်းသဖွယ်ပေါ်လာ

သည်။ လမ်ကင် မျက်နှာပေါ်သို့ ရာချီသော ကင်မရာ
မီးပွင့်များ ရိုက်ခတ်သည်။ ကမ္ဘာလောကကြီးက နှစ်လို
ဖွယ် ပြုံးပြလို့ပေါ့ ဟု လမ်ကင်ကရေးခဲ့သည်။

ဂိုဏ်းဆိုက် ကွန်ဗန်းရှင်းသည် ကုလသမဂ္ဂက
ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော ပထမဆုံး လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်
ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာဥပဒေနယ်ပယ်တွင် အထင်
ကရဖြစ်ရပ်ဟု ထိုစဉ်ကကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေ
ညီလာခံဥက္ကဋ္ဌက ကြွေးကြော်ပါသည်။ ညီလာခံ ခန်းမ
ဆောင်မှ အားလုံးသည် ဥပဒေ နောက်ကွယ်မှ
လမ်ကင် ကို ကောင်းစွာသိကြပါသည်။ သို့သော်
သတင်းထောက်များသည် မဲခွဲအပြီးတွင် လမ်ကင်ကို
ရှာမတွေ့ကြပါ။ မှောင်နေသော ခန်းမဆောင်တစ်ခု
ထဲတွင် တစ်ယောက်တည်း ငိုနေသည့် လမ်ကင်ကို
တွေ့ကြပါသည်။ “ကျွန်တော် တယောက်တည်း
ထိုင်နေပါရစေ” ဟု သူကမေတ္တာရပ်ခံသည်။ ထိုည
တွင်ပင် ဖျားနာ၍ နောက်နှစ်ရက်အကြာတွင် ပါရီ
ဆေးရုံသို့ ပို့လိုက်ရပါသည်။

၂၆။ ဂျီနိုဆိုက်သည် နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ ပြစ်မှုဖြစ်သည်။ ယဉ်ကျေးသည့် ကမ္ဘာက ကန့်ကွက် ရှုတ်ချသည် ဟု ကွန်ဗန်းရှင်းတွင် ပြဌာန်းသည်။ Genocide is a crime under international law, contrary to the spirit and aim of the United Nations and comdemned by the civilized world.

ထို့ပြင် ဂျီနိုဆိုက်ကို စစ်ရာဇဝတ်မှုနှင့် မရောထွေးစေရန် ဂျီနိုဆိုက်သည် စစ်တွင်းရော ငြိမ်းချမ်းသည့်ကာလတွင်ပါ အကျူးဝင်သည်ဟု ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြသည်။

အစုလိုက်အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်မှသာ ဂျီနိုဆိုက် မဟုတ်။ လူ့အစုအဖွဲ့၏ အစိတ်အပိုင်း(သို့မဟုတ်) တစ်ခုလုံးကို ပျက်စီးရန်ကြံရွယ် သုတ်သင်ခြင်းသည် ဂျီနိုဆိုက် (intend to destroy in whole or in part) ဟု ဖော်ပြသည်။ လူ့အစုအဖွဲ့ ဆိုရာ၌ လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ နိုင်ငံသား အစုအဖွဲ့များကို ရည်ညွှန်းသည်။

ဂျီနိုဆိုက်ဥပဒေနှင့် ပတ်သက်၍ လမ်ကင် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော မေးခွန်း၊ ယခုအထိလည်း ရှိနေဆဲ မေးခွန်းမှာ အရေအတွက်အထိ ကိစ္စဖြစ်ပါသည်။ မည်မျှ အရေအတွက် သတ်ဖြတ်ခံရမှ၊ ရွှေ့ပြောင်းခံရမှ ဂျီနိုဆိုက်ဟု သတ်မှတ်မည်နည်း။ မည်မျှသော အရေအတွက်ကို အစုအပြုံလိုက်သတ်မှု (massmurder) မည်မျှအတွက်ကို လူမျိုးရေး သန့်စင်ရှင်းလင်းမှု

(ethnic cleansing)ဟုခေါ်မည်နည်း။ အားလုံး နီးပါး (သို့မဟုတ်) အများစုသတ်ဖြတ်ရွှေ့ပြောင်း ခံရပြီးကာမှ အသက်ဝင်မည် ဆိုလျှင်မထိရောက် သည့် ဥပဒေဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဥပဒေ တွင် ဖျက်ဆီးရန်ကြံရွယ်ချက် ဟူသည်ကို အဓိက ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကြံရွယ်ချက်ကို ဆန်းစစ်၍ ပြစ်မှုမကြီးခင်တားဆီးနိုင်ရန် မျှော်လင့်ကြခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

ဂျီနိုဆိုက်ကွန်ဗန်းရှင်းပါ အားလုံး သို့မဟုတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဟူသော စကားလုံး နှင့်ပတ်သက်၍ အမေရိကန် ဆီးနိတ်အမတ်တစ်ဦးက အောက်ပါ အတိုင်း မေးခွန်းထုတ်ပါသည်။ “လူ ၂သိန်း ရှိတဲ့ အစု အဖွဲ့ တစ်ခုဆိုပါစို့၊ တစ်သိန်းနဲ့ တစ်ယောက် အသတ် ခံရမှ အများစုဆိုတဲ့ အနက်ဆီကို ရောက်မှာလား” လမ်ကင်က အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဆို သည်မှာ ဦးနှောက်ကို ဖြုတ်လိုက်၍ တကိုယ်လုံး မလှုပ်ရှားနိုင်တော့သည့် အခြေအနေမျိုးဟု ဥပမာ ပေးသည်။ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်ကိုဖျက်ဆီး၍ လူ အစုအဖွဲ့တစ်ခုလုံး၏ ဖြစ်တည်မှုအပေါ် သက်ရောက် နိုင်သည့် အခြေအနေဟု သူကဖွင့်ဆိုသည်။

၂၇။ နေရာရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ မျိုးဆက်ပွားမှု ရပ်တန့်
 စေခြင်းစသည့် နှိုင်းယှဉ်ပမာဏအားဖြင့်ငယ်သည့်
 အမှုများကို အလေးထားရန် ဂျီနီဆိုက်ဥပဒေတွင်
 ထည့်သွင်းထားခြင်းမှာလည်း အဆိုပါ အဆင့်များ
 သည် သတ်ဖြတ်သုတ်သင်မှုကြီးများ ရှေ့ပြေး
 ခြေလှမ်းများ ဖြစ်နေလေ့ရှိသောကြောင့်ပင် နောက်
 မကျခင် ဆောလျင်စွာ လှုပ်ရှားနိုင်ခြင်းဖြင့်သာ အကျိုး
 ရှိနိုင်မည်ဟု ကွန်ဗန်းရှင်းရေးဆွဲသူတို့က ယူဆခဲ့ပါ
 သည်။ ၁၉၁၅ ခု အာမေးနီးယန်းတွင်လည်းကောင်း၊
 ၁၉၉၂ ဘော့စနီးယားတွင်လည်းကောင်း နေရာ
 ရွှေ့ပြောင်းမှုများက ပိုကြီးသည့်ဖျက်ဆီးမှုများ လာ
 တော့မည်ကို အချက်ပြပါသည်။

၂၈။ အစုအဖွဲ့များဆိုသည်ကို မည်သို့အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမည်နည်း (ကွန်ဗန်းရှင်းအပိုဒ် ၂) ဆိုသည်ကိုဆွေးနွေးငြင်းခုံမှု ပြင်းထန်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးအရ ဖြစ်တည်သော လူ့အစုအဖွဲ့များ (Political group) များကိုလည်း လူမျိုးဘာသာ အုပ်စုများနည်းတူ ထည့်သွင်းသင့်သည်ဟု အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ အများအပြားက ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ အမှန်တွင်လည်း ဖြစ်သင့်သည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ဆိုဗီယက်ခေါင်းဆောင် စတာလင်လက်ထက် နိုင်ငံရေးအုပ်စုများ ချေမှုန်းခံနေရသည့် ကာလဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံရေးအုပ်စုကို ထည့်သွင်းရန် ကန့်ကွက်သည်မှာ ဆိုဗီယက်နိုင်ငံတစ်ခုတည်းက မဟုတ်ပါ။

နိုင်ငံအချို့က နိုင်ငံရေးအခြေပြု အုပ်စု များနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စရပ်များကို လူ့အခွင့် အရေးကော်မရှင်က ကိုင်တွယ်သင့်သည်ဟု ယူဆသည်။ အချို့နိုင်ငံများက အစိုးရ၏ အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေး ပြိုင်ဘက်များကို ဆန့်ကျင်နိုင်ခြင်းမရှိလျှင်၊ ထိုနိုင်ငံရေးအုပ်စုများကို ကာကွယ်ပေးရမည် ဆိုလျှင် ကွန်ဗန်းရှင်း မှ နှုတ်ထွက်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်သည်။

နိုင်ငံရေးအုပ်စုများ ထည့်သွင်းရေး၊ မသွင်းရေး အငြင်းအခုံသည် ကွန်ဗန်းရှင်း ဖြစ်မြောက်ရေးကို ထိခိုက်နိုင်ကြောင်း လမ်ကင်ရိပ်စား မိပါသည်။ နိုင်ငံရေးအုပ်စု ဂျီနိုဆိုက် (Political Genocide)ဟူသော စကားလုံးအစား နိုင်ငံရေး လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှု

(Political Homicide) ဟု သူက သုံးစွဲပါသည်။

ဂျီနီဆိုက် ကွန်ဗန်းရှင်း သဘောတူညီချက် ရရေးအတွက် အမေရိကန်နှင့် ရုရှားကြားအလျှော့ အတင်း လုပ်ခဲ့ကြရသဖြင့် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း နိုင်ငံရေး ယုံကြည်ချက် အခြေခံအုပ်စုများမပါဝင်ပေ။ ထို့ အတွက်လည်း ယနေ့အထိ မေးခွန်းထုတ်ခံ နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ လူမျိုးစုလူရာဂဏန်း အသတ်ခံ ရလျှင် ဂျီနီဆိုက် မြောက်သော်လည်း ပါတီအဖွဲ့အစည်း တစ်စုံတစ်ရာ၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သောကြောင့် အသတ်ခံ ရသော လူတစ်သိန်းက အဘယ့်ကြောင့် ဂျီနီဆိုက် မဟုတ်ပါသနည်းဟု ထောက်ပြကြသည်။ ၁၉၇၀ ကျော်နှစ်များတွင် ခမာနီတို့က လူတန်းစားတစ်ရပ် လုံးကို နိုင်ငံရေးရန်သူများဟု သတ်မှတ်သုတ်သင် သောအခါ အဆိုပါ ကန့်သတ်ချက်ကြောင့် အခက် ကြုံရသည့် ဥပမာ ရှိခဲ့သည်။ စတာလင်လက်အောက် တွင် တော်လှန်ရေးရန်သူအဖြစ် အသတ်ခံရသော မြောက်မြားစွာသော ပြည်သူတို့ ကိစ္စတွင်လည်း အလားတူ ပြဿနာကြုံရသည်။

၂၉။ ဂျီနီဆိုက် ကွန်ဗန်းရှင်းကို အတည်ပြုပြီးနောက် တစ်နေ့ ဒီဇင်ဘာ ၁၀ရက် (၁၉၄၈) တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံ အစည်းအဝေး တစ်ခု၌ နိုင်ငံ တကာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို အတည် ပြုခဲ့သည်။ ငြိမ်းချမ်းသည့် ကာလဖြစ်စေ၊ စစ်တွင်း ကာလဖြစ်စေ လူတစ်ယောက်ချင်းစီနှင့် အစုအဖွဲ့များ ကို ကာကွယ်ပေးနိုင်မည့် နိုင်ငံတကာ-စံနှုန်းသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာသည့်ကာလ၊ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ် နိုင်ငံတကာက ညီညွတ်စွာ အာရုံပြုခဲ့သည့် ရှားပါး ကာလတစ်ခုလည်းဖြစ်ခဲ့သည်။

၃၀။ လမ်ကင်သည် လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို ရေးဆွဲနေသော အယ်လီနာရူစဗဲနှင့် သူ့လူများကို လည်း အထင်မကြီးခဲ့ပါ။ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းကို ဂျီနီဆိုက် ကွန်ပန်းရှင်းပြဌာန်း ပြီး နောက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံ ၌ အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ လမ်ကင်အမြင်တွင်မူ ဥပဒေ ကြောင်းအရ ချည်နှောင်မှုနှင့် အရေးယူနိုင်သည့် ပါဝါမပါသော ကြေညာစာတမ်း သက်သက်သည် အဓိပ္ပာယ် သိပ်မရှိလှပါ။ သို့ရာတွင်သမိုင်း လျှောက် ပြောင်မှုသဖွယ် ဖြစ်လာခဲ့သည့်အချက်မှာ လူ့အခွင့် အရေးက ခေတ်သစ်ကမ္ဘာ၏ ယုံကြည်ကိုးစားမှု ဖြစ် လာခဲ့ပါသည်။ ဂျီနီဆိုက်ကွန်ပန်းရှင်းကမူ ချိုးဖောက် ပြိုကွဲသည့် အချိန်ကာလများတွင်သာ အရေးတယူ ပြုကြသည့် ကိစ္စဖြစ်နေပါသည်။ လမ်ကင်၏ ထင်မြင် မျှော်လင့်ချက်နှင့် ဆန့်ကျင်စွာလူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းက ဂျီနီဆိုက် ကွန်ပန်းရှင်းထက် ဩဇာကြီးသည်ကို တွေ့လာရပါသည်။

၃၁။ နောက်ပိုင်း ဘဝတစ်လျှောက်လုံးတွင် လမ်ကင်
 မကျေမချမ်း ဖြစ်ခဲ့ရသည်မှာ ဂျီနီဆိုက်ကို ရုပ်ပိုင်း
 ဆိုင်ရာပျက်စီးမှု တစ်ခုတည်းဖြင့် တွဲဖက်ဖော်ပြကြ
 ခြင်းဖြစ်သည်။ သတ်ဖြတ်သုတ်သင်မှု မဟုတ်သည့်
 အခြားသော ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဖိနှိပ်ဖျက်ဆီးမှု
 ပုံသဏ္ဍာန်များသည်လည်း ဂျီနီဆိုက်တွင် အကျိုးဝင်
 သည်ဟု လမ်ကင်က ယူဆပါသည်။ သူ့အတွေ့အကြုံ
 အရ သူ့ဇာတိမြေ ပိုလန်မှ ပိုလန်ဘာသာ စကားကို
 ဖျက်ဆီးခြင်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ယုံကြည်မှုများကိုဖိနှိပ်၍
 ပြည်သူများကို ထားရာနေ၊ စေရာသွား ကျေးကျွန်များ
 အဖြစ် ပြောင်းလဲခြင်းသည်လည်း ဂျီနီဆိုက်ပင်
 ဖြစ်သည်ဟု သူကယူဆပါသည်။

၃၂။ ဂျီနီဆိုက် ကွန်ဗန်းရှင်းသည် အစွန်းနှစ်ဘက်နှင့် ရင်ဆိုင်ရလေ့ရှိပါသည်။ တစ်ဘက်တွင် ဂျီနီဆိုက် ဟူသော တံဆိပ်ကို အလွယ်တကူ တပ်ဆင်၍ ထိခိုက် နစ်နာမှုကို လေးနက်အောင်လုပ်ကြသည့် ကိစ္စဖြစ်ပါ သည်။ သာမန်ဖြစ်ရပ်များကို ဂျီနီဆိုက်တံဆိပ် ကပ်ကြ သောအခါ အမှန်တကယ် ကြုံတွေ့နေရသော ဂျီနီ ဆိုက်ကို လူအများ အာရုံစိုက်လာအောင် လုပ်ရန်ခက် ခဲ စေနိုင်ပါသည်။ လူ့အစုအဖွဲ့ တစ်ခုလုံး သို့မဟုတ် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကို ပျက်ပြုန်းစေလိုသည့် ကြံရွယ်ချက်ရှိကြောင်း ထင်ရှားလျှင် ဂျီနီဆိုက် မြောက်ပါသည်။ ထိုအချက်ဖြင့် တိုင်းတာ၍ အလွယ် တကူ တံဆိပ်ကပ်လိုသည့် တိမ်းညွတ်မှုကို ခုခံကြ ရပါသည်။ အခြားတစ်ဘက်တွင်လည်း ဂျီနီဆိုက် ဟူသော စကားလုံးကို အသုံးပြုလျှင် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ အရ တာဝန်ယူပတ်သက်နေရမည်ကို ကြောက် ရွံ့၍ ရှောင်လွှဲကြသည့် ကိစ္စဖြစ်ပါသည်။ ရဝမ်ဒါ လူသတ်ပွဲကိစ္စတွင် ဂျီနီဆိုက်ဟူသော စကားလုံးကို အသုံးပြုရန် အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနက ငြင်းဆန်ခဲ့ပါသည်။

သို့ဆိုလျှင် လမ်ကင်၏ အားထုတ်မှုများ ခရီး မရောက် ဖြစ်ခဲ့ပါသလော။ ထိုသို့မယူဆနိုင်ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခေတ်သစ် ကမ္ဘာ၏ လူသား မျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သောပြစ်မှု (Crime against humanity) အယူအဆသည် လမ်ကင်ကြောင့် အားရှိခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။

၃၃။ ကျူးတို့ မီးလောင်တိုက်သွင်းခံရမှုကို မှတ်တမ်းတင်
 သော နာမည်ကျော် ရှိုဝါ (Shoah) မှတ်တမ်းရုပ်ရှင်
 တွင် အမေးအဖြေတခု ပါဝင်ပါသည်။ အော့စ်ဝစ်
 လူသတ်စခန်း မီးခိုးခေါင်းတိုင်များမှ ပြာမှုန့်များ
 အနီးရှိ လယ်ကွင်းထဲ ကျနေသည်ကို လယ်ကွင်း
 ပိုင်ရှင် ပိုလန်လယ်သမားကြီး မည်သို့ခံစားရပါသလဲ
 ဟူသော မေးခွန်းဖြစ်ပါသည်။ လယ်သမားကြီးက
 ပြန်ပြောသည်မှာ “ငါ့လက်ကို ရှုမိရင်ငါနာမယ်၊ မင်း
 လက်ကိုရှုမိရင် မင်းနာမယ်” ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။ ထို
 အဖြေတွင် အရေးကြီးသော စဉ်းစားစရာတခု ပါဝင်ပါ
 သည်။ အခြားသူများ၏ ဒဏ်ရာအနာကို ကျွန်ုပ်တို့
 က ဘာကြောင့် စာနာပေးရမည်နည်း။ လူမျိုးဘာသာ၊
 အုပ်စုတစ်ခုကို ဖျက်ဆီးသည့် ပြစ်မှုသည် ကျန်လူသား
 အားလုံးနှင့် ဆိုင်သော လူသားမျိုးနွယ်အပေါ်
 ဆန့်ကျင် ကျူးလွန်သည့် ပြစ်မှုဟု ဘာကြောင့်သတ်
 မှတ်ရမည်နည်း။

၃၄။ လူသားအားလုံး၏ အခြေခံဖြစ်တည်မှုမှာ မတူ
 ကွဲပြားမှု ဖြစ်ပါသည်။ အစုံစုံသော ဖြစ်တည်မှုတို့ဖြင့်
 လူတိုင်းချင်းစီသည် ကွဲပြားကြပါသည်။ အမျိုးသမီး
 ဖြစ်သောကြောင့်၊ လိင်တူချစ်သူဖြစ်သောကြောင့်၊
 လူမဲဖြစ်သောကြောင့်၊ ယုံကြည်ကိုးစားရာ မတူသော
 ကြောင့်၊ မျိုးနွယ်မတူသောကြောင့် စသည်ဖြင့် မတူ
 သမျှကို တိုက်ခိုက်နေကြလျှင် အားလုံးကွဲပြား ခြားနား
 ကြသည် ဟူသော လူသားမျိုးနွယ်၏ဖြစ်တည်မှု အနှစ်
 သာရကို တိုက်ခိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ကိုယ်တိုင်
 ရွေးချယ်ယူသော ဖြစ်တည်မှုများ ရှိသကဲ့သို့ ဆက်ခံ
 ရရှိသော ဖြစ်တည်မှုများလည်း ရှိနေသည် မဟုတ်
 ပါလား။ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို ကွဲပြားခြားနားမှု
 အတွက် တိုက်ခိုက်လျှင် ကျွန်ုပ်ကို တိုက်ခြင်းလည်း
 မည် ပါသည်။ ကမ္ဘာလောကမှ အခြားသော အစုအဖွဲ့
 လူပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ကျွန်ုပ်လည်း ကွဲပြားနေမည် ဖြစ်သော
 ကြောင့်ပင်။ လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်
 သောပြစ်မှု၊ ပျက်ပြုန်းရန် ကြံရွယ်ဖျက်ဆီးမှု၊ ဂျီနီဆိုက်
 တို့သည် အထက်ပါအကြောင်းများကြောင့် အရေး
 ကြီးနေရပါသည်။ သင့်လက်ကိုရှုခဲ့သော အရာသည်
 ကျွန်ုပ်လက်ကိုလည်း ရှုနိုင်သည် မဟုတ်ပါလား။

၃၅။ ဂိုဏ်းဆိုက်သည် သွေးဆာ၊ ရန်လို၊ ရူးသွပ်မှုသက်သက်
မဟုတ်ပါ။ စိတ်ကူးယဉ်ကမ္ဘာ တည်ဆောက်ပေးရန်
ကတိပေးတတ်သူ ခေါင်းဆောင်တို့ အသုံးချလေ့ရှိ
သည့် နိုင်ငံရေးလုပ်ရပ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။
မတူကွဲပြားသူများ မရှိစေရ၊ ကိုယ့်အဖွဲ့ကိုယ်လူ၊
ကိုယ့်အသွေးအမွှေးရှိသူများသာ ဖြစ်အောင် လုပ်ပေး
မည်ဟူသော ကတိကဝတ်ကို အရင်းတည်ကာ
အာဏာနှင့် အကျိုးစီးပွားရပ်ဝန်း တည်ထောင်လို
သည့် နိုင်ငံရေးအကွက် ရွှေ့သူများ၊ လှုံ့ဆော်မှုများနှင့်
ပတ်သက်နေလေ့ရှိပါသည်။ လူသားမျိုးနွယ် တခုလုံး
၏ အမွေအနှစ်များသည် အားလုံး၏ ထည့်ဝင်မှု
ရလဒ်ပင် မဟုတ်ပါလော။ ဂျာမန်တို့က သေးနုတ်
သောမျိုးနွယ်ဟု ယူဆခဲ့သော ဂျူးတို့ထံမှ အိုင်းစတိုင်း၊
စပီနိုဇာ အစရှိသူတို့ကို မရခဲ့လျှင်၊ ပိုလန်တို့ထံမှ
ကိုပါးနီးကက်စ်နှင့် ချောပင် တို့ကိုသာ မရခဲ့လျှင်၊
ဂရိတို့ထံမှ ဆိုကရေးတီးကို မရခဲ့လျှင်၊ ရုရှားထံမှ
တော်စတိုင်းကို မရခဲ့လျှင် ယနေ့ကမ္ဘာ၏ ယဉ်ကျေးမှု
သည် မည်ရွေ့မည်မျှ ခန်းခြောက်နေပါမည်နည်း။

၃၆။ ၁၉၅၉ ဩဂုတ်လ၏ တစ်နေ့တွင် နယူးယောက် မြို့ ၄၂ လမ်းအနီး ဘတ်စ်ကားဂိတ်တွင် လမ်ကင် လဲကျသွားခဲ့ပြီး အဖော်မဲ့ တစ်ယောက်တည်းသမား အဖြစ် သေဆုံးခဲ့ပါသည်။ ငှားရမ်းထားသော အခန်း၊ အဝတ်အစားအချို့နှင့် ရှုပ်ပွနေသော စာရွက်များသာ ကျန်ခဲ့ပါသည်။ သေဆုံးချိန်တွင် သူ့ အသက်မှာ ၅၉ နှစ်ဖြစ်သည်။ “နယူးယောက်ဟိုတယ် ထဲတွင် သူတစ်ကိုယ်တည်း သေဆုံးသွားသောအခါ သူ့တွင် ဘာဆုတံဆိပ်မျှ မကျန်ခဲ့ပါ။ ငွေကြေးမရှိ၊ ရုံးမရှိ၊ လက်ထောက်မရှိ။ သူ့တွင် သူ့ကိုယ်တိုင် နှင့် သူ့လက် ဆွဲအိတ်၊ စိတ်အတွင်း တောက်လောင်နေသော သန္နိဋ္ဌာန် သာရှိပါသည်။ လမ်ကင်ကို သူ့စကား အတိုင်း ပြောရလျှင် တရားဝင်မဟုတ်ခဲ့သူ “Totally unofficial man” တစ်ယောက်ဖြစ်ပါသည်” ဟု သူ့မိတ်ဆွေဖြစ်သူ နယူးယောက်တိုင်း သတင်းစာ အယ်ဒီတာကရေးသားခဲ့ပါသည်။

အခန်း(၂)
ဆင်ခြင်တွေးဆရန်များ

၁။ လူ့သမိုင်းသည် အမှောင်မှအလင်းသို့ရောက်အောင် ဦးတည် ကြိုးစားရသည့် ရုန်းကန်မှုဖြစ်သည်။ လူတစ်ဦး၏ ဖြစ်တည်မှုကို အချိန်မရွေးဖျက်သိမ်း နိုင်သည့် အစိုးရအာဏာများကို နိုင်ငံတကာဥပဒေ၊ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းတို့ဖြင့် ကာကွယ် ရန် ကြိုးစားလာကြသည်။ လမ်ကင်သည် ထိုသို့ သော အခြေအနေ ဖြစ်တည်ရန် ကြိုးစားခဲ့သူများ ထဲမှ တစ်ဦးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေစံနှုန်း များသည် သင်နှင့်သင်ပါဝင်သော လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ အနာဂတ်အတွက် အရေးကြီးပါသလား။

၂။ ဂျီနီဆိုက်ဟူသော မူရင်းအင်္ဂလိပ်စကားလုံးသည် လူ့သမိုင်းတွင် ကြုံတွေ့နေရသည့် ပြဿနာကို မြင်သာစေပြီး လူထုအမြင်ကို ပြောင်းလဲစေခဲ့သည်ဟု ယူဆကြသည်။ လူမျိုးတုံးသုတ်သင်မှုဟု ဘာသာပြန် လေ့ရှိသည့် မြန်မာဘာသာစကားလုံးတွင် မူရင်း ဂျီနီဆိုက် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ခြုံငုံနားလည်မှု ပါဝင် ပါသလား။

၃။ အချုပ်အခြာ အာဏာဟူသော စကားလုံးဖြင့် အစိုးရ
 များက အကာအကွယ် ယူထားသော်လည်း အစိုးရ၏
 ဖိနှိပ်မှုအောက်တွင် ပြည်သူတို့ အကာအကွယ်မဲ့ရ
 သော အခြေအနေမျိုးအတွက် မည်သည်တို့ကို ရည်
 ညွှန်းကိုးစားကာ ဖြေရှင်းကြမည်နည်း။

၄။ စုံလင်ကွဲပြားသော နေရာဒေသတို့အတွက် လိုအပ်သည်မှာ “အားလုံးသဘောတူထားတဲ့ ပန်းတိုင် (သို့မဟုတ်) ဘုံရည်မှန်းချက် (common sense of destiny)” ဟု လမ်ကင်က ဆိုပါသည်။ ထိုအမြင်က မတူညီကွဲပြားသော လူမျိုးစုများအစွန်း ရောက်မသွားအောင် ထိန်းပေးထားသည်ဟု သူယူဆသည်။ သင့်လှူအဖွဲ့အစည်းတွင် ထိုသို့သော ဘုံရည်မှန်းချက်၊ ပန်းတိုင် အမြင်မျိုးရှိပါသလား။

- ၅။ • လူ့အသက်ကို တန်ဖိုးထားမှု လျော့ကျလာခြင်း
- အုပ်ချုပ်သူများသည် အင်အားအလွန်အကျွံ သုံးစွဲခြင်း
- နေ့စဉ်ဘဝတွင် အကြမ်းအရိုင်း နည်းများဖြင့်သာ ပြဿနာ ဖြေရှင်းခြင်း
- လူနည်းစုများအား လူ့အဖြစ်မှ လျော့ကျအောင် ပြုမူခြင်းတို့ကို လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ စိုးရိမ်စရာ အခြေအနေများဟု ဆိုကြသည်။ သင့်လူ့ အဖွဲ့အစည်းအတွင်း စိုးရိမ်စရာ အခြေအနေများမှာ အဘယ်အရာများ ဖြစ်မည်နည်း။

၆။ လူ့အသိစိတ်ကို ရိုက်ခတ်စေမည့် စကားလုံးများဟူ၍ လမ်ကင်က ရည်ညွှန်းရှာဖွေခဲ့သည်။ လူ့အခွင့်အရေး၊ လူ့ဂုဏ်သိက္ခာ၊ တရားမျှတမှု အစရှိသည့် စကားလုံးများနှင့် အကြမ်းဖက်ရန် စေ့ဆော်သည့်၊ ခွဲခြား ဆက်ဆံရန် စေ့ဆော်သည့် စကားလုံးများ နှိုင်းယှဉ်လျှင် မည်သည့် စကားလုံးများက သင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်နေပါသနည်း။

၇။ “မိမိနှင့် လူမျိုးဘာသာ၊ အစုအဖွဲ့တူသူများအတွက် သာ သီလစောင့်ထိန်းရန်လိုသည်၊ ပြင်ပမှ သူများသည် ကျင့်ဝတ်သီလ စည်းဝိုင်းအပြင်တွင်သာ ရှိသည်၊ ထိုသူများအပေါ် ကျင့်ဝတ်နှင့် အညီပြုမှုရန်မလို” ဟူသော ယူဆချက်သည်ဥပဒေမဲ့မျှ၊ အကြမ်းဖက် မှုများဆီသို့ ဦးတည်စေနိုင်သည်။ သင့်လူ့အဖွဲ့ အစည်း၏ သီလဆိုင်ရာ ယူဆချက်များ မည်သို့ရှိ သနည်း။

၈။ လက်ရှိဂျီနီဆိုင်က ကွန်ဗန်းရှင်းတွင် လူမျိုး၊ လူမျိုးစု၊ နိုင်ငံသား၊ ဘာသာရေး အခြေပြုအဖွဲ့များ (National, ethnic, racial and religious groups) များကို ကာကွယ်ရန်သာပါဝင်သည်။ နိုင်ငံရေး ယုံကြည်မှု အခြေပြုအဖွဲ့များ (Political groups) မပါဝင်ပါ။ ဆိုဗီယက်နိုင်ငံ ဥပမာတွင် နိုင်ငံရေး ယုံကြည်ချက် ကြောင့် ချေမှုန်းခံရပြီး သေဆုံးရသူ ပမာဏမှာ ကြီးမား လှပါသည်။ ထို့သို့သော အစုအဖွဲ့များကို မည်သို့ ကာကွယ်ကြမည်နည်း။

၉။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေနှင့် ကျင့်ဝတ်များကို-ချိုးဖောက်
 လျှင် တာဝန်ရှိသူများအနေနှင့် (အစိုးရပင်ဖြစ်စေ
 အရေးယူခံရမည်ဟူသော အချက်ကို ဂိုဏ်းဆိုင်
 ကွန်ဗန်းရှင်း နောက်ပိုင်းပေါ်လာသော နိုင်ငံတကာ
 တရားရုံးက မြင်သာစေသည်။ ထိုအချက်မှာ ယခု
 ကာလ နိုင်ငံတကာ အစိုးရများ အပြုအမူအပေါ်
 အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည်ဟုယူဆပါသလား။

၁၀။ ဂျီနီဆိုက်ဟူသော စကားလုံးကို မြန်မာဘာသာဖြင့် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုဟု ဘာသာပြန်ပါသည်။ “လူမျိုးတုံး”ဟူသော စကားလုံးအရအများစု သို့မဟုတ် တယောက်မကျန် သတ်ဖြတ်မှ ဂျီနီဆိုက်ဟူသော နားလည်မှုဆီသို့ ရောက်သွားလေ့ရှိပါသည်။ ထို နားလည်မှုသည် ကွန်ဗန်းရှင်းပါ အနက်ဖွင့်ဆိုမှု နှင့် အဘယ်ကြောင့် ကွဲလွဲနေပါသနည်း။

၁၁။ ကျူးလွန်သူတွေကို ခံရသူတွေက ကိုယ်ထိလက်
 ရောက် လက်တုံ့ပြန်ရန်မဟုတ်၊ ခံရသူတွေကိုယ်စား
 ဥပဒေကတုံ့ပြန်ရမည် ဖြစ်သည်။ တုံ့ပြန်နိုင်သည့်
 ဥပဒေမရှိသောအခါ ကျူးလွန်သူများ လွတ်ငြိမ်းခွင့်
 ရနေလေ့ရှိသည်။ အကြမ်းဖက်မှုများအတွက် အရေး
 ယူ မခံရသည့်အခါ၊ ထင်တိုင်းကြံ သူများ လွတ်ငြိမ်းခွင့်
 ရနေသည့် ယဉ်ကျေးမှု(Culture of Impunity)
 ကြီးစိုးသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထိုအခါ ပိုမိုကြီးမား
 သော အကြမ်းဖက်မှုများဆီသို့သာ ဦးတည်လေ့ရှိ
 သည်။ သင့်လူ့အဖွဲ့ အစည်းတွင် တရားလက်လွတ်
 အခြေအနေများ မည်မျှကျယ်ပြန့် နေပါသနည်း။

၁၂။ ခင်ဗျားကလျားပဲ။ ခင်ဗျားနဲ့ဘာဆိုင်လဲ။

အာမေးနီးယန်း ဂျီနိုဆိုက် ဖြစ်ပွား နေချိန်တွင် မည်သည့် အကာအကွယ်မှ မပေးနိုင်၍ စိတ်ပျက်ပြား နေသူမှာ တူရကီ အော်တိုမင်အင်ပါယာဆိုင်ရာ အမေရိကန် သံအမတ် ဟင်နရီမော်ဂန်သူ (Henry Morgenthau) ဖြစ်သည်။ အော်တိုမင်အုပ်စိုးသူတို့ နိုင်ငံအတွင်း မှ အာမေးနီးယန်းများအပေါ် နှိပ်ကွပ်နေမှုကို အမေရိကက မကန့်ကွက်ဘဲ ရပ်တည်နေသည်။ တစ်စုံတစ်ရာ တုံ့ပြန်ရန် သံအမတ်၏တောင်းပန်မှုမှာလည်း လစ်လျူရှုခံနေရသည်။ တူရကီနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဖြစ်သူ မာမက်တာလတ် (Mehmet Tallat) က သံအမတ်ကို ဆင့်ခေါ်ပြီး အောက်ပါအတိုင်းပြောခဲ့သည်။

“ဘာကြောင့် အာမေးနီးယန်းတွေကို စိတ်ဝင်စားရတာလဲ . . ခင်ဗျားကလျားပဲ၊ သူတို့က ခရစ်ယာန်တွေပဲ ကျုပ်တို့မွတ်ဆလင်တွေနဲ့ ခင်ဗျားတို့လျားတွေအမြဲ အဆင်ပြေခဲ့တာပဲ။ ဒီမှာလျားတွေကို ကောင်းကောင်းမွန်မွန် ဆက်ဆံနေတယ်။ ဒီခရစ်ယာန်တွေကိုကျုပ်တို့ ကြိုက်သလိုလုပ်ခွင့် ခင်ဗျားဘာကြောင့် မပေးနိုင်ရတာလဲ။”

Why are you interested in the Armenians anyway? You are Jews. These people are Christians. The (Muslims) and the

Jews always get on harmoniously. We are treating the Jews here all right. Why can't you let us do with these Christians as we please?

သံအမတ်ကြီးက “ကျုပ်ဒီမှာကျူးတစ်ယောက် အနေနဲ့ရှိနေတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အမေရိကန် သံအမတ် အနေနဲ့ပါ။ ကျုပ်ခင်ဗျားကို မေတ္တာရပ်ခံနေတာဟာ ဘယ် လူမျိုး ဘာသာ အပေါ်မှာမှ အခြေမခံပါဘူး။ လူသားဖြစ်မှု အပေါ်မှာပဲ အခြေခံပါတယ်။”

အထက်ပါ စကားများပြောအပြီး ဆယ်စုနှစ် အနည်းငယ်အကြာတွင် ကျူးလူမျိုးတို့ ကြုံရသော လူမျိုး တုံးသတ်ဖြတ်မှုကို ကျွန်ုပ်တို့သိကြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ လောက၏ တစ်နေရာမှ မမျှတမှုတို့ကို ကျွန်ုပ်တို့နှင့် မဆိုင်ဟူ၍ နေထိုင်သင့်ကြပါသလား။ အခြား လူပုဂ္ဂိုလ် အစုအဖွဲ့များ ကြုံနေရသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခကိုခြွင်းချက် အဖြစ် လက်ခံခွင့်ပြုထားလျှင် ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ်တိုင်လည်း တစ်ချိန်တွင် ထိုကဲ့သို့ခြွင်းချက် ဖြစ်လာနိုင်သည် မဟုတ် ပါလား။

၁၃။ အာမေးနီးယန်းတွေအကြောင်း ဘယ်သူ ပြောသေးလို့တုန်း

ဥပဒေချိုးဖောက်မှုများကိုလည်းကောင်း၊ အကြမ်းဖက်မှုများကိုလည်းကောင်း လွတ်မြောက်ခွင့်ပေးထားခြင်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ပိုမိုဆိုးဝါး ယိုယွင်းမှုများဆီ ဦးတည်စေကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ သိကြပြီးဖြစ်သည်။ ဥပဒေလက်တံများမှ လွတ်ငြိမ်းခွင့် ပေးထားသည့်အခါ မည်သူမှ မလုံခြုံတော့ပါ။

တာဝန်ရှိသူများက အရေးမယူ ပြစ်ဒဏ်မပေး၊ မျက်နှာလွှဲပေးထားသည့် ဓလေ့ကြီးစိုးရာ (culture of impunity)၊ မိမိ အကျိုးအလို့ငှာ ဆိုးယုတ်သူများကို လွတ်ပေးထားရာ နိုင်ငံ၏ ရေရှည်ခရီးမှာမည်သည့်အာမခံချက်မှမရှိတော့။

၁၉၃၉ ဂျာမန်တို့ ပိုလန်ကိုဝင်မသိမ်းခင်၊ နာဇီတို့၏ လူသတ်ပွဲများ မစတင်ခင်တွင် ဟစ်တလာက သူ့စစ်ဗိုလ်ချုပ်များအား အောက်ပါအတိုင်းမေးခဲ့သည်။

“ဒီနေ့အခါအာမေးနီးယားလူသတ်ပွဲအကြောင်း ဘယ်သူတွေကများ ပြောကြသေးလို့တုန်း” “Who today still speaks of the massacre of the Armenians?”

အမှန်တွင်လည်း ထိုစဉ်က အာမေးနီးယန်းသတ်ဖြတ်မှုသည် အများပြည်သူမှတ်ဉာဏ်မှ ပျောက်ကွယ်လာပြီဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကျူးလွန်ခဲ့သူများကို အရေးယူခဲ့ခြင်းလည်း မရှိသဖြင့်စိတ်ကြိုက်ပြုမှုလို့ရတာပဲဟူသော သင်ခန်းစာကို ဟစ်တလာက ယူခဲ့ပုံ ရပါသည်။

၁၄။ သင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အောက်ဖော်ပြပါ အခြေအနေများ မည်မျှ ကျယ်ပြန့်နေပါသနည်း

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် အာဂျင်းတီးနား သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သွားသော နာဇီခေါင်းဆောင် အိုက်ခမန်းကို အစွဲရေးထောက်လှမ်းရေးများက ဖမ်းဆီး၍ ဂျေရုဆလင်တွင် ရုံးတင်စစ်ဆေးပါသည်။ ထိုတရားခွင်သို့သွားရောက် လေ့လာခွင့်ရသူတစ်ဦးမှာ နာဇီလက်အောက် မှ ကံကောင်းထောက်မစွာ လွတ်မြောက်ခဲ့သူ စာရေးဆရာမ ဟန်နာအန် (Hannah Arendt) ဖြစ်ပါသည်။ တရားခွင်အပြီးတွင် သူရေးသား သုံးစွဲခဲ့သော ဆိုးယုတ်မှု၏ သာမန်ဆန်မှု (Banality of evil) ဟူသော စကားလုံးမှာ ကျော်ကြားပါသည်။

အိုက်ခမန်းကို ရာဇဝင်ထဲမှ လူဆိုးကြီးများနှင့် ခိုင်းနှိုင်းတင်စားမှု မပြုသင့်ဟု ဟန်နာက ယူဆပါသည်။ သူသည် သာမန် မကောင်းဆိုးဝါးသာဖြစ်သည်။ ကိုယ်ပိုင်စိတ် အတွေးမရှိသူ (Thoughtlessness) ဟူသော ရည်ညွှန်းချက်ကို သူကသုံးပါသည်။ “အတွေးမရှိသောအခါ ကိုယ့်လုပ်ရပ်၏ အကျိုးဆက်ကိုမချင့်ချိန်နိုင်တော့” ဟု သူက သုံးသပ်ပါသည်။ (never imagined what effects his actions had) အိုက်ခမန်းသည် ကိုယ့်အကြောင်း ကိုယ့်ဘဝရှေ့ရောက်ဖို့အတွက် ဘာတွေပဲလုပ်ရလုပ်ရဟူသော ဗျူရိုကရေစီယန္တရားထဲမှာ အတွေးသာ

ရှိသူဟု ဟန်နာက ကောက်ချက်ဆွဲပါသည်။ ဟန်နာ၏ အယူအဆကိုလက်မခံကြ သူများလည်း ရှိပါသည်။ သို့ရာ တွင်စဉ်းစားကြည့်သင့်သည်မှာ . . . လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲ တွင် အထက်ဖော်ပြပါကိုယ်ပိုင် စိတ်အတွေးမရှိမှုဖြင့် ဆိုးယုတ်မှုများ လွန်ကျူးမိပြီးဖြစ်နေသည့် လူသာမန်တို့ မည်မျှများပြားနိုင်ပါသနည်း။

၁၅။ လုံခြုံရေး အာမခံ

အစိုးရများ၏ ထာဝရ လုံခြုံရေး " Permanent security" ဟူသော အဆိုပြုချက်နောက်တွင် ရန်သူ အင်အားစုများကို အပြီးတိုင်ချေမှုန်းရေးဟူသော တိုက် တွန်းချက် မသိမသာပါလေ့ရှိသည်။

မိမိလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ လုံခြုံရေး ဇာတ်ကြောင်း များကို မည်သူတို့ ပြောဆိုနေပါသနည်း။ ဇာတ်ကြောင်း များထဲတွင် မည်သူတို့ကို ရှင်းလင်းရန် ညွှန်ပြနေပါ သနည်း။ ပြည်သူတို့က အစိုးရ၏ ထာဝရလုံခြုံရေးအာမခံ ကို လက်ခံကြပါသလား။

၁၆။ ဂျီနိုဆိုက်နှင့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင် ကျူးလွန်သောပြစ်မှု မည်သို့ကွာခြား ပါသနည်း။

(What is the difference between crimes against humanity and genocide?)

ဒီမြို့မှာရှိတဲ့ အုပ်စု၊ မျိုးနွယ်တစ်ခုထဲက လူတစ် သိန်းလောက်ကို သတ်တယ်ဆိုပါစို့။ လော်တာပတ် (Lauterpacht) ရဲ့အမြင်အရ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်စီကို စနစ်တကျအစီအစဉ်နှင့်သတ်တယ်ဆိုရင်၊ ဒါဟာလူသား မျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင် ကျူးလွန်တဲ့ပြစ်မှုပဲ။

လမ်ကင် (Lemkin) အတွက်ကတော့ ဒီလူတွေ ပါဝင်တဲ့ အစုအဖွဲ့ပျက်စီးစေဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး သတ်တာဆိုရင် ဂျီနိုဆိုက်ပဲ။ ထိုအစုအဖွဲ့ ယိုယွင်းပျက်စီး၊ နိမ့်ကျစေလို တဲ့ ကြံရွယ်ချက်ပါတယ်လို့ သက်သေပြနိုင်ရင် ဂျီနိုဆိုက် မြောက်တယ်။ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်ကျူးလွန် တဲ့ ပြစ်မှုမှာတော့ အဲဒါကို သက်သေပြဖို့ မလိုဘူး။ လူတစ် ဦးချင်းစီကို စနစ်တကျသတ်ဖြတ်မှု ဖြစ်ရုံနဲ့အဲဒီပြစ်မှု မြောက်နေပြီ။

East West Street
By Philippe Sands

၁၇။ ငြင်းဆိုခြင်းနှင့်လှည့်စားခြင်းများ

၂၀ ရာစုအစပိုင်းမှ အာမေးနီးယန်း သုတ်သင်မှုတွင် တူရကီအစိုးရသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေများ မရှိသေးခြင်း၊ ပြည်တွင်းရေးကိစ္စဟု အကြောင်းပြနိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ထင်တိုင်းကြံ့ခိုင်ရခဲ့သည်။ တစ်ဘက်တွင်လည်း နိုင်ငံတကာ၏ အမြင်ဝေဝါးစေရန် ကြိုးပမ်းပါသည်။ “သေတဲ့သူတွေဟာ၊ ပုန်ကန်မှုမှာ လက်ပူး လက်ကြပ်မိတဲ့ သူတွေ၊ တူရကီအစိုးရအပေါ် သစ္စာဖောက်မှု ကျူးလွန်သူတွေပဲ။ အမေရိကန်တွေ ယုံကြည်နေတဲ့ အတုအယောင် သတင်းတွေလို အမျိုးသမီးနဲ့ ကလေးတွေမဟုတ်ဘူး” ဟု တူရကီသံတမန်က နယူးယောက် တိုင်းသတင်းစာကို ပြောကြားခဲ့သည်။

နောက်ပိုင်းတွင်မူ လူသိရှင်ကြားဖြစ်လာသော အခြေအနေများကို ဖုံးကွယ်ရန် ကြိုးစားလာရသည်။ တူရကီ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး လာလတ်က အောက်ပါ အတိုင်းညွှန်ကြားခဲ့သည်။

“အာမေးနီးယန်းတွေကို ဖယ်ထုတ်တာဟာ နေရာ ရွှေ့ပြောင်းတာပဲလို့သာ ပြင်ပက နိုင်ငံခြားသားတွေကိုအသိပေးပါ။ လောလောဆယ် အပေါ်ယံမှာ ညင်ညင်သာသာ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ပုံပေါ်ပါစေ၊ လုပ်ရမဲ့ ကိစ္စတွေကို သင့်တော်တဲ့ နေရာရောက်မှ လုပ်ပါ။ အလောင်း တွေကို (နိုင်ငံခြားသား) မမြင်အောင်ချက်ချင်း မြှုပ်ပစ်ပါ။”

It is important that, to save appearances, a show of gentle dealing shall be made for a time, and measure be taken in suitable places!

သူ့ရှေ့မှ အာမေးနီးယန်း လူသတ်ပွဲကို ကျူးလွန်သော တူရကီတို့ကဲ့သို့ပင် နာဇီတို့သည်လည်း ငြင်းဆိုခြင်းနှင့် လှည့်စားခြင်း နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုသည်။ “နေရာရွှေ့ပြောင်းမှု resettlement” ဟူသော စကားကို အသုံးပြုသည်။ အိန္ဒိယနှင့် အခြားနေရာများတွင် ဗြိတိသျှတို့ ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုတို့ကို လက်ညှိုးထိုး၍ သူတို့လည်း လုပ်ကြတာပဲ။ ပိုထူးခြားတဲ့ ကိစ္စမဟုတ်ပါဟူ၍ ဖြစ်အောင် အားထုတ်သည်။ ထိုနည်းစနစ်သည် ပြဿနာမှ လွတ်လမ်းရစေမည့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်း ဟု ဟစ်တလာ၏ ဝါဒဖြန့်ချိရေးဝန်ကြီးဂိုဘဲလ်က ဆိုသည်။ “our best chance of getting away from the embarrassing subject of the jews”

၁၈။ ဂျီနိုဆိုက်သို့ဦးတည်စေသော
စဦးခြေလှမ်းများ

ဟစ်တလာ အာဏာရလာသောအခါ သူ၏ မိန်းကမ့် (Mein Kampf)ထဲမှ ရေးသားချက်များကို တိုင်းမဂ္ဂဇင်းက အကျယ်တဝင့် ကောက်နုတ်ဖော်ပြသည်။ ဂျူးယဉ်ကျေးမှုကို ပလိပ်ရောဂါထက်ကြီးသော ကပ်ဘေး အဖြစ်ဖော်ပြသည်။ လူတစ်ဦးချင်း ဖြစ်တည်မှုသည် အရေးမကြီး၊ နိုင်ငံနှင့်လူမျိုးကသာ အရေးကြီးသည်ဟု မီးမောင်းထိုးထားသည်။ ဂျူးလူမျိုးများအား နှိပ်ကွပ်ရေး ကို ဘာသာရေး ယုံကြည်မှုများနှင့်ပါ ဆက်စပ်၍ “ဂျူးတွေကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်တာ ဘုရားသခင်ရဲ့အလုပ် ကိုလုပ်နေတာပဲ” “By fighting against Jews, I am doing the Lord's work” ဟု ဟစ်တလာက ပြောဆိုခဲ့သည်။

၁၉။ ကျုပ်တို့ဟာ ကိုယ့်ကိုကိုယ်နိမ့်ကျ
သေးသိမ်စေသူတွေ

၂၁ ရာစုကမ္ဘာကြီးသည် လူမျိုးနွယ်များ
သုတ်သင်ရှင်းလင်းမှု ပြဿနာကို ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်
ပါသည်။ နယူးယောက်တိုင်း သတင်းစာဆောင်းပါးရှင်
Nicholas Kristo က နှုတ်ဆိုတ်နေမှုအကျိုးဆက်ကို
အောက်ပါအတိုင်း သတိပေးရေးသားခဲ့ပါသည်။

“လူမျိုးနွယ်တစ်စုတစ်ဖွဲ့က၊ အခြားအစုအဖွဲ့
တစ်ခုကို အသားအရောင်ကြောင့်၊ လူမျိုး အစုအဖွဲ့ကွဲပြား
တာကြောင့် အပြတ်ရှင်းဖို့ ကြိုးစားတဲ့အခါ ကလေးငယ်
တွေဟာ ဝမ်းလျှောဝမ်းပျက်လို့ မဟုတ်ဘဲ၊ လှံစွပ်နဲ့ မီးပုံထဲ
မှာ သေဆုံးရတာမျိုး ဖြစ်နေတဲ့အခါ ကြေကွဲစရာကိစ္စ
သက်သက် မဟုတ်တော့ပါဘူး။ အဲဒီလို မကောင်းဆိုးဝါး
မှုတွေကို အခြားသော လူသားတွေက တုန့်ပြန်ဖို့ လိုအပ်
လာပါတယ်။ ကျုပ်တို့ မျက်စိလွဲလိုက်တယ်ဆိုရင် ဒါဟာ
ခံရသူတွေကိုရော၊ ကိုယ်ပါဝင်နေတဲ့ လူသားမျိုးနွယ်
တစ်ခုလုံးကိုပါ သေးသိမ်နိမ့်ကျစေသူတွေ ဖြစ်နေပါ
တော့မယ်။”

“When human beings deliberately
wipe out others because of their tribe of skin
color, when babies succumb not to diarrhea
but to bayonets and bonfires, that is not
must one more tragedy. it is monstrosity that

demands response from other humans. we demean our own humanity, and that of the victims, when we avert our eyes.”

momentary... we
damned our own... and...
victim when we...

...
...
...
...
...

...
...
...
...

...
...
...
...
...

အခန်း(၃)

မတူသူမရှိသည့် ကမ္ဘာကို တည်ဆောက်ရန်
ငရဲခန်းများဖန်တီးခဲ့ကြခြင်း

၁။ လူမျိုးတုံးသုတ်သင်မှု (Genocide) ကျူးလွန်ရန် ဆွဲဆောင်မှုသည် ရှေးကာလကြာမြင့်စွာကပင်ရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ လူ့သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် အမျိုးမျိုးသော လူမျိုးတုံး သုတ်သင်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါသည်။ အများစုသော လူမျိုးတုံး သုတ်သင်မှုတို့မှာ စိတ်ကူးယဉ်နိဗ္ဗာန် (Utopia) တည်ဆောက်ရန် ကြံရွယ်ရာမှ ပေါ်ထွက်လာရပါသည်။

၂။ စိတ်ကူးယဉ်ကမ္ဘာ၊ စိတ်ကူးနိဗ္ဗာန် “Utopia” ဟူသော ဂရိဘာသာစကားသည် တကယ်မရှိသည့် နေရာ “No place” ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ စိတ်ကူးဖြင့် ပုံဖော်ထားသော ပဋိပက္ခမရှိသည့်နေရာ ဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်နှင့်တူသူများသာရှိသော လူ့အဖွဲ့အစည်း၊ မိမိနှင့် မတူသောလူမျိုး၊ ဘာသာ၊ အသား အရောင်၊ ခံယူချက်ရှိသူတို့မပါဝင်သောစိတ်ကူးနိဗ္ဗာန် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ရှေးဦးကမ္ဘာကပင် တည်ဆောက်လိုခဲ့ကြသည်။

၃။ မိမိနှင့်မတူသူများ (တစ်နည်းအားဖြင့်) ဆန့်ကျင်ဘက်
 မရှိသည့် နေရာသည် ကမ္ဘာပေါ်က နိဗ္ဗာန်ဘုံဖြစ်
 လိမ့်မည်။ မတူကွဲပြားသူများ၊ မလိုလားအပ်သူများ၊
 ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲမှုများကို ချေမှုန်းလိုက်လျှင် ရန်သူဆို
 သည်လည်း ရှိတော့မည်မဟုတ်။ ထိုသို့သော
 လောကနိဗ္ဗာန် တည်ဆောက်ရန် စိတ်ကူးယဉ်အိပ်
 မက်သည် လူတို့၏ စိတ်နှလုံးကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်း
 ရှိပါသည်။

၄။ လူသားတို့သည် ညီရင်းအစ်ကိုပမာ ချစ်ကြည်သည့် ကမ္ဘာလောက (World of brotherhood)ကို လိုလားကြသည်မဟုတ်။ ရန်သူမရှိသည့်ကမ္ဘာ (World without enemies) ကို တည်ဆောက်လို နေကြခြင်းဟု တွေးကြည့်ရသည်မှာ ထိတ်လန့်စရာ ကောင်းပါသည်။ ကွဲပြားခြားနားမှုမရှိ၊ တူညီသူများ အားလုံးအတွက်သာ သီးသန့်ဖြစ်သော စိတ်ကူး နိဗ္ဗာန် တည်ဆောက်ရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လူ့သမိုင်းသည် သွေးစွန်းခဲ့ပေါင်းများလှပါပြီ။ လူသားမျိုးနွယ်အဖြစ် တည်ရှိနေသေးသည်ကပင် အံ့အားသင့်စရာ ဖြစ်ပါ သည်။

၅။ နာဇီဂျာမန်တို့သည် ကျူးများ၊ ဂျစ်ပစီများနှင့် ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ချို့တဲ့သူများ မပါဝင်သည့်အာရိယန် မျိုးနွယ်တို့၏ နိုင်ငံကို တည်ဆောက်ရန် လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှုများ ကျူးလွန်ခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားမှ ခမာနီတို့သည် ပြည်ပဩဇာလွှမ်းမိုးခံရသူများ၊ မြို့နေ လူတန်းစားများ၊ တော်လှန်ရေး၏ ရန်သူတော်များဟု ယူဆသူတို့ကို ရှင်းလင်းခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံသစ်ကို သူညီနှစ်မှစတင်ရန် ရက်စက်မှုများစွာ ကျူးလွန်ခဲ့ပါ သည်။ တူရကီအော်တိုမန် အင်ပါယာတွင် လူမျိုး ဘာသာမတူသော အာမေးနီးယန်းတို့အတွက် နေရာ မရှိစေရဟု သတ်မှတ်လိုက်သောအခါ သန်းနှင့်ချီ သည့် အာမေးနီးယန်းတို့ မျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုနှင့် ကြုံခဲ့ ရသည်။

၆။ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှုတွင် စိတ်ကူးယဉ်နိဗ္ဗာန် တည်ဆောက်ရန်အထိ မမြင့်မားသော နိမ့်ကျသည့် ကြံရွယ်ချက်များစွာ ပါဝင်နေသည်မှာလည်း အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဓားယမ်းနေသော လူသတ်ကောင်များတွင် အနိုင်အထက်ပြုရန်နှင့် လူယက်ရန်ထက် ပိုမိုသော စိတ်ကူးစိတ်သန်းရှိချင်မှ ရှိပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့သော နိမ့်ကျသည့် စိတ်ဆန္ဒသက်သက်ဖြင့် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု မဖြစ်ပါ။ လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှုသည် အဆုံးစွန်သန့်စင်ရေးလုပ်ငန်း ဖြစ်လေ့ရှိပါသည်။ လူ့ယဉ်ကျေးမှု၏ စည်းဘောင်များကို ချိုးဖောက်ကျူးလွန်ရမည့် ရက်စက်မှုများအတွက် ကြီးမားသည့် အတ္တနှင့်တွန်းအားများလည်း လိုပါသည်။ မျှော်မှန်းထားသည့် စိတ်ကူးယဉ်နိဗ္ဗာန်ဘုံအတွက် လွန်ကျူးခြင်းမျှသာဟူ၍ မိမိကိုယ်ကို သာသာထိုးထိုး ခွင့်ပြုပေးလိုက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

တွတ်ဆီ (Tutsi) လူမျိုးစုတို့ကို ရဝမ်ဒါနိုင်ငံမှ ဖယ်ရှားရန် ရည်ရွယ်သော လူမျိုးတုံးသတ်မှုတွင် ရက် ၁၀၀ အတွင်း နေ့စဉ်လူ ၇၀၀၀ မျှ အသတ်ခံခဲ့ရသည်။ လူမျိုး၊ ဘာသာတူသော်ငြားလည်း သဘောထား ကွဲလွဲသူဖြစ်လျှင် စိတ်ကူးယဉ် နိဗ္ဗာန်ဘုံနှင့် သင့်တော်ခြင်း မရှိသည့်အတွက် ချေမှုန်းခံကြရသည်။ အနာဂတ်နိဗ္ဗာန်ဘုံသည် တစ်သွေးတစ်သံတည်း တူညီသူများအတွက်သာဖြစ်သည်။

၇။ လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှုများသည် အာဏာ၊ ဩဇာရှိသူများ၏ ညွှန်ကြားချက် အမိန့်များဖြင့် စတင်ပါသည်။ ရုပ်မြင်သံကြား၊ ရေဒီယိုစသည့် လူထုဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်းများမှ အမုန်းလွှမ်းခြုံသော ဟောပြောတိုက်တွန်းချက်တို့ လျှံကျလာပါမည်။ ရောယှက် ညစ်ညမ်းမှုများကို အဆုံးစွန်နည်းများဖြင့် အလျင်အမြန် သန့်စင်ရန်လိုသည်ဟူသော တွန်းအားပေးမှုများ အစဉ်မပြတ် ထွက်ပေါ်လာပါမည်။ မုန်တိုင်းအပြီးတွင် အရာအားလုံး တည်ငြိမ်၍ စိုးရွံ့ဖွယ်နှင့် ရန်သူကင်းသော နိဗ္ဗာန်ဘုံကို ကြုံရမည်ဟု လူသတ်ယန္တရားမောင်းနှင်သူတို့က ကတိပြုကြပါလိမ့်မည်။ လွဲမှားရက်စက်သည့် အကြံအစည်၊ အပြုအမူတို့ကို မှန်ကန်သည့် လုပ်ရပ်များ အဖြစ်ဂုဏ်တင်ကြပါလိမ့်မည်။ ကျင့်ဝတ်သီလနှင့် မညီဟူ၍ သတိပေးဆန့်ကျင်သူများ အသံသည်လည်း နိဗ္ဗာန်ဘုံတည်ဆောက်ရေး စီမံကိန်း၏ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် ရက်စက်မှုများ အောက်တွင် ပျောက်ကွယ်ကြရပါသည်။

၈။ လူတို့တွင် သီလကိုဆုပ်ကိုင်၍ ဘဝကို တည်ဆောက်
 ဖန်တီးမည်ဟူသော စိတ်အခြေအနေ တစ်ခုတည်း
 သာရှိနေသည်မဟုတ်။ စိုးမိုးအနိုင်ယူလိုစိတ်၊ ချေမှုန်း
 ဖျက်ဆီးလိုစိတ်များလည်း ရှိနေသည်ဟု အမှန်
 အတိုင်း မြင်ကြည့်ရသည်မှာ စိတ်မသက်သာစရာဖြစ်
 ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် လူ့သမိုင်းအစကပင် ရှိနေခဲ့သော
 လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှုများသည် ၂၁ ရာစုအထိ လိုက်
 ပါနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်များကို ချေမှုန်း
 ရှင်းလင်း၍ စိတ်ကူးယဉ် နိဗ္ဗာန်တည်ဆောက်ရေး
 ဆွဲဆောင်မှုသည်လည်း ယခင်အတိုင်းရှိမြဲဖြစ်ပါ
 သည်။ လူ့ယဉ်ကျေးမှုသည် ထိုအရိုင်းခေါ်သံကို
 ကျော်လွန်နိုင်ရန် အစဉ်အမြဲ ရုန်းကန်ကြိုးစားနေရ
 ပါသည်။

၉။ အနည်းဆုံးအားဖြင့်တော့ လူ့ယဉ်ကျေးမှုသည် ရက်စက် ရိုင်းစိုင်းမှုများကို လက်သင့်ခံနိုင်ခြင်း မရှိသော အခြေအနေသို့ ယေဘုယျတက်လှမ်းလာခဲ့ သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရေမြေဒေသနှင့် ဓလေ့ ထုံးတမ်း မည်သို့ပင်ကွာခြားစေ လူသားမျိုးနွယ်ဟူ သည်မှာ တစ်ခုတည်းသာဟူသော ခံယူမှုကို လူသား ကမ္ဘာတွင်စံနှုန်းအဖြစ် ထားနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ လူသားတိုင်း ၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ရှင်သန်မှုအတွက် လူ့ အခွင့်အရေး ပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုလည်း သတ်မှတ် အားကောင်းစေခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ခေတ်သစ်ကမ္ဘာ တွင် လူ့အခွင့်အရေးသည် ယုံကြည်ကိုးစားအားထား နိုင်မှုတစ်ခု ဖြစ်လာနေပါသည်။ လူသားတိုင်းတွင် ဘုံတူညီသော စောင့်ထိန်းမှုကျင့်ဝတ်သီလများ ရှိရ မည်ဟူသော ဆင်ခြင်ဉာဏ် ရင့်သန်စေမှု အပေါ်တွင် လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်တည်ပါလိမ့် မည်။

၁၀။ လူသားဖြစ်ခြင်းဟူသော ဘုံတူညီမှုအပေါ်တွင် လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ ယောက်ျားမိန်းမစသည့်ဗီဇ၊ ဇီဝနှင့် သက်ဆိုင်သော ကွဲပြားမှုများရှိပါသည်။ ကိုးကွယ်ရာ ဘာသာ၊ တောနေမြို့နေစသည့် မွေးရာဇာတိနှင့် ဆိုင်သော ကွဲပြားမှုများလည်းရှိပါသည်။ တစ်ဦးချင်း၏ ဘဝဖြတ်သန်းမှုနှင့်ဆိုင်သော ကာယလုပ်သား၊ ဉာဏလုပ်သားစသည့် ဖြစ်တည် ကွဲပြားမှုများလည်း ရှိပါသည်။ သားသမီး၊ မိဘ၊ သက်ကြီးရွယ်အို ဘိုးဘွား စသည့်အချိန်ကာလ နှင့် ဆိုင်သော ကွဲပြားဖြစ်တည်မှု များလည်းရှိပါသည်။ မည်သည့် လူတစ်ဦးကိုမဆို လူမျိုးဘာသာ၊ အသားအရောင်တစ်ခုတည်းအပေါ် မူတည် တံဆိပ်ကပ်၍ ပုံစံခွက်တစ်ခုထဲသို့ တည့်နိုင် သည့် အခြေအနေမရှိပါ။ လူတစ်ဦးသည်တစ်ချိန် တည်းတွင် တစ်စုံတစ်ဦး၏ သားသမီး၊ တစ်စုံတစ်ဦး မိဘ၊ ရပ်ရွာတစ်ခုအစုအဖွဲ့ဝင်၊ လုပ်ငန်းခွင် တစ်ခုမှ လုပ်သား၊ ဂီတအနုပညာရှင်တစ်ဦးပရိသတ်၊ ပရဟိ တအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု လုပ်အားပေးစသည့် စုံလင် များပြားသော ဖြစ်တည်မှုတို့ဖြင့် ရှင်သန်နေရပါ သည်။ ဗီဇနှင့်ကံကြမ္မာက ပေးလာသည် ဖြစ်စေ၊ ဖန်တီးတည် ဆောက်ယူရသည်ဖြစ်စေ ကွဲပြားခြား နားမှုသည် ကမ္ဘာလောက၏ ဘုံတူညီမှုအမွေဖြစ် ပါသည်။

၁၁။ မတူကွဲပြားမှုမရှိ၊ ထို့အတွက် စိတ်ဝမ်းကွဲစရာရန်သူ
 မရှိ၊ ထို့အတွက် ငြိမ်းချမ်းမည်ဟူသော စိတ်ကူးယဉ်
 နိဗ္ဗာန်တည်ဆောက်ရန်ဆော်ဩမှုများ အားကြီးလာ
 လျှင် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသည် အိပ်မက်ဆိုးများဆီ
 သို့ နီးကပ်လာနေပြီဖြစ်ပါသည်။

၁၂။ လူသားကမ္ဘာသည် စုံလင်ကွဲပြားစွာ ဖြစ်တည်နေ
 သည်ဟု မတူညီမှုကို ဂုဏ်ယူလေးစား၊ ချစ်ကြည်နိုင်
 ကြရပါမည်။

အခန်း(၄)
နိုင်ငံတကာဥပဒေမှတ်စု

၁။ နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုခံရုံး

(International Criminal Court)

နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုခံရုံး (ICC) ကို ၁၉၉၈ တွင် ရောမ သဘောတူစာချုပ် (Rome Statute)ဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံတကာတရားရုံး ဖွဲ့စည်းရန် စိတ်ကူးသည် ၁၉ ရာစုကပင်ရှိခဲ့သည်။ တရားရုံးအချို့လည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ သို့သော်ယာယီ တရားရုံးများသာဖြစ်ခဲ့သည်။ ဥပမာ-နရင်ဘတ်ခံရုံးသည် နာဇီခေါင်းဆောင်များကိုသာ စစ်ဆေးရန်သာ ဖြစ်သည်။ ယခု စာချုပ်ဖြင့်ပေါ်လာသော တရားရုံးကမူ အမြဲတမ်းအခြေစိုက်တရားရုံးဖြစ်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးသည်

- (က) ဂျီနိုဆိုက်ပြစ်မှု (Genocide)
- (ခ) လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ပြစ်မှု (Crimes against humanity)
- (ဂ) စစ်ရာဇဝတ်မှု (War crime)
- (ဃ) ကျူးကျော်မှုဆိုင်ရာပြစ်မှု (Crime of aggression) တို့ကို ကိုင်တွယ်စစ်ဆေးနိုင်သည်။

နိုင်ငံတကာ ဥပဒေအစီအမံများသည်အစိုးရများ၏ အပြုအမူကို ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ သာမန်ပြည်သူများအား အမှန်တကယ် ကာကွယ်ပေးခြင်းတွင် မည်မျှ ထိရောက်နိုင်ပါသနည်းဟု မေးခွန်းထုတ်ရန်ရှိပါသည်။ ဝေဖန်ဆန်းစစ်နိုင်ရန် လူသားမျိုးနွယ်ကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သောပြစ်မှုနှင့် ဂျီနိုဆိုက်ပြစ်မှုနှစ်ခု၏ အဓိက အစိတ်အပိုင်းများကို အောက်တွင်ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

၂။ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ပြစ်မှု (Crimes Against Humanity)

အရပ်သားပစ်မှတ်များအပေါ် စနစ်တကျကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်ဦးတည်သော အောက်ပါလုပ်ရပ်တို့ကို လူသား မျိုးနွယ်အပေါ် ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုဟုသတ်မှတ်သည်။ အောက်ဖော်ပြပါပြစ်မှုများ အကျုံးဝင်သည်။

(က) သတ်ဖြတ်သုတ်သင်ခြင်း (Murder)

မည်သည့်အရပ်သားလူဦးရေကိုမဆိုဦးတည်တိုက်ခိုက်မှုကို ရည်ညွှန်းသည်။

(ခ) ဖြတ်တောက်ပျက်ပြုန်းစေခြင်း (Extermination)

လူဦးရေ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကို ဖျက်ဆီးရန် တွက်ဆ၍ အစားအစာ ဆေးဝါးစသည့် အသက်ရှင်ရန်လိုအပ်သည့် အခြေအနေများနည်းပါး ပြတ်လပ်စေခြင်းကို ရည်ညွှန်းသည်။

(ဂ) အတင်းအကြပ် ရပ်ရွာစွန့်ခွာ နေရာရွှေ့ပြောင်းစေခြင်း (Deportation or forcible transfer of population)

ရှင်းထုတ်ခြင်း၊ အင်အားသုံးဖိအားပေးခြင်းတို့ကြောင့် နေရာအရပ် စွန့်ခွာခြင်းများကို ရည်ညွှန်းသည်။

(ဃ) နိုင်ငံတကာ ဥပဒေနှင့် အခြေခံစည်းမျဉ်းများကို ချိုးဖောက်၍ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းအပါအဝင် အခြားသော ပြင်းထန်သည့် ထိခိုက်နစ်နာစေမှုများဖြင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာလွတ်လပ်ခွင့်ကို ထိပါးခြင်း (Imprisonment or other severe deprivation of physical liberty in violation of fundamental rules of international law)

(င) နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း (Torture)

စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကို ဖြစ်စေ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကိုဖြစ်စေ ပြင်းထန်စွာ နာကျင်ခံစားစေခြင်းဟု ရည်ညွှန်းသည်။

(စ) လိင်မှုဆိုင်ရာ အနိုင်အထက်ပြုခြင်း။

လိင်ကျေးကျွန်ပြုခြင်း၊ ပြည့်တန်ဆာဖြစ် စေခြင်း၊ အတင်းအကျပ် ကိုယ်ဝန်ဆောင်စေခြင်း၊ အတင်းအကျပ်မျိုးမပွားစေခြင်း၊ အထက်ပါလုပ်ရပ်များကဲ့သို့ ပြင်းထန်သည့် အခြားသော လူမှုဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက် ပုံသဏ္ဍာန်များ

(Rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy, enforced sterilization, or any other forms of severe violence of comparable gravity.)

(ဆ) နိုင်ငံရေး၊ လူမျိုးစု၊ မျိုးနွယ်၊ နိုင်ငံသား၊
 ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာရေး၊ ကျား/မ စသည့် အစုအဖွဲ့ ဖြစ်
 တည်မှုများကိုဖိနှိပ်ခြင်း (Persecution against any
 identifiable group or collectivity on political,
 racial, national, ethnic, cultural, religious,
 gender.)

အစုအဖွဲ့များ၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများကို
 ကြိရွယ်ချက်ရှိရှိ ချိုးဖောက်ဖိနှိပ်ခြင်းကို ရည်ညွှန်းသည်။

(ဇ) အတင်းအကျပ် ဖျောက်ဖျက် ဖျောက်ကွယ်အောင်
 လုပ်ခြင်း

(Enforced disappearance of persons)

ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ချုပ်နှောင်ခြင်း၊ ပြန်ပေးဆွဲခြင်း
 တို့ကို အစိုးရ၏ ခွင့်ပြုမိန့်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံရေးအစု
 အဖွဲ့တစ်ခု၏ ခွင့်ပြုမိန့်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကျူးလွန်ခြင်း
 သို့မဟုတ် ထောက်ပံ့မှုပေးခြင်း သို့မဟုတ် မသိကျိုးကျွံပြု
 ခြင်း။ ထို့နောက်တွင်လည်း ဥပဒေကြောင်းအရ တာဝန်
 မခံရအောင် မသိပါဟု ငြင်းဆိုခြင်း။

(ဈ) ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို အခြေခံကျင့်သုံးသည့်ပြစ်မှု
(Crime of apartheid)

လူမျိုးအစု အဖွဲ့တစ်ခုက အုပ်ချုပ်စီမံမှုကို ချုပ်ကိုင်နိုင်စေခြင်းငှာ အခြားသော အုပ်စုများအား စနစ်တကျ ဖိနှိပ်စိုးမိုးခြင်း၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ စနစ် ထဲတွင် ထည့်သွင်း၍ အဆိုပါအမှုတို့ကိုကျူးလွန်ခြင်း

(Committed in the context of an institutionalized regime of systematic oppression and domination by one racial group over any other racial group or groups and committed with the intention of maintaining that regime.)

အမှန်တကယ်တွင်မူ အထက်ပါ ပြစ်မှုများကို တားဆီး ကာကွယ်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေအထိ လှမ်းမျှော်ကြည့်နေရသော အခြေအနေမဖြစ်သင့်ပါ။ ပြည်တွင်း ဥပဒေများအရပင် ကာကွယ်ထားဆီးပြီး ဖြစ်သင့်သည်ဟု ယူဆကြသည်များ ရှိပါသည်။

၃။ ဂျီနိုဆိုက် သဘောတူစာချုပ်

(Genocide Convention)

ဂျီနိုဆိုက် ကွန်ဗန်းရှင်းတွင် အဓိကကိုးကားလေ့ရှိသည့် အကြောင်းအရာမှာ အောက်ပါစာပိုဒ် ဖြစ်ပါသည်။

“ သူ့အရှိအဖြစ်မှ လျှော့ကျနိုင်မ့်ဆင်း ပျက်သုဉ်း စေလိုသော ကြံရွယ်ချက်နှင့် လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ မျိုးနွယ်၊ နိုင်ငံသား လူအုပ်စုတစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်ကိုဖြစ်စေ၊ တခုလုံးကိုဖြစ်စေ အောက်ပါလုပ်ရပ်တို့ ကျူးလွန်ပါက ဂျီနိုဆိုက်ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုသည်။ ”

(က) အုပ်စုဝင်များကို သတ်ဖြတ်ခြင်း

Killing members of the group

(ခ) အုပ်စုဝင်များကို ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပြင်းထန် နာကျင်စေသော ဘေးရန်များသင့်စေခြင်း

Causing serious bodily or mental harm to members of the group

(ဂ) အစုအဖွဲ့တစ်ခုလုံးကို ဖြစ်စေ၊ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်စေ ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်းဆိုင်ရာ ပျက်စီးရန် တွက်ချက်ဖန်တီး သော ဒဏ်ရာအနာတရ ဖြစ်စေမှုများ

Deliberately targeting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part

(ဃ) အုပ်စုတွင်း ကလေးမွေးဖွားမှုကို တားဆီးရန် ရည်ရွယ်သည့် ကန့်သတ်မှုများ ချမှတ်ခြင်း

Imposing measures intended to prevent births within the group

(င) အုပ်စုတစ်ခုအတွင်းမှ ကလေးများကို အခြား အုပ်စုသို့ အတင်းအကြပ် လွှဲပြောင်းခြင်း

Forcibly transferring children of the group to another Group

အထက်ပါ ဖွင့်ဆိုချက်များသည် ကျဉ်းမြောင်း လွန်းသည်ဟု မကြာခဏ ဝေဖန်နေကြသော်လည်း အပြောင်းအလဲလုပ်ရန် နိုင်ငံအများစုက လက်တွန်းကြ သည်ဟုဆိုပါသည်။

အခန်း(၅)

ဂျီနီဆိုက်သတ်ဖြတ်မှုများဆီသို့
ရွှေလျားရောက်ရှိပုံအဆင့်ဆင့်

မိမိတို့လူ့အဖွဲ့အစည်း

မည်သည့်နေရာ ရောက်နေသည်ကို ဆင်ခြင်ရန်

၁။ ခွဲခြားသတ်မှတ်သည့်အဆင့်
(Classification)

ယဉ်ကျေးမှုတိုင်းတွင် ငါတို့ သူတို့ဟူသောခွဲခြား
သတ်မှတ်ချက်များ အနည်းနှင့် အများဆိုသလိုရှိကြ
မြဲဖြစ်သည်။ ထိုသို့ “ငါတို့ သူတို့” ဟူသောကွာဟမှုကြီး
လာသည့်အခါ ပဋိပက္ခများသို့ဦးတည်၍ ဂျီနီဆိုင်
အထိပင် ရောက်ရှိသွားတတ်သည်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း
တိုင်းသည် “ငါနှင့် မတူငါ့ရန်သူ” ဟူသော သဘော
ထားများ မကျယ်ပြန့်လာအောင် အားထုတ်ကြရလေ့ရှိ
သည်။ မတူကွဲပြားသော၊ ပြည်သူအများ ထိတွေ့ဆက်ဆံ
နိုင်သောနေရာများ၊ အခြေအနေများ ကြိုးစားဖန်တီးကြရ
သည်။ မတူကွဲပြားမှုများကို မီးမောင်းထိုး အမြတ်ထုတ်၍
ဩဇာအာဏာ တည်ထောင်ရန် ကြိုးစားမည့်နိုင်ငံရေး၊
လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ ကိုလည်း သတိ
ပြုကြရသည်။ ထိုသူတို့၏ အမုန်းအခြေပြု ဟောပြော
ချက်များက ငါတို့-သူတို့ ဟူသော အုပ်စုကွဲပြားမှုများကို
ပိုမိုကြီးမားစေလိမ့်မည်။

အုပ်စုတိုင်းသည် ငါတို့အုပ်စုကမှ အကောင်း
အမှန်၊ သူတို့အုပ်စုက အမှားဟူသော ယူဆချက်ရှိတတ်
ပုံကိုသတိပြုရန် လူမှုစိတ်ပညာရှင်တစ်ဦးက အောက်ပါ
အတိုင်းဖော်ပြခဲ့သည်။

“ငါတို့လေ့ (ယဉ်ကျေးမှု) ကမှ သဘာဝကျ

မှန်ကန်တဲ့အရာ၊ သူတို့ခလေ့က သဘာဝမကျ မှားယွင်း
တဲ့အရာ။ ငါတို့အတွက် အကောင်းအမှန်ဖြစ်တဲ့ ဒီခလေ့
တွေဟာ အားလုံးအတွက်လည်း အကောင်းအမှန်ပဲ။
ကိုယ့်အုပ်စုအတွက် ဂုဏ်ယူမယ်၊ အခြားအုပ်စုကိုတော့
ရန်လိုမယ်။”

၂။ သင်္ကေတများ၊ ခွဲခြားသတ်မှတ် တံဆိပ်ကပ်
ခြင်းများပြုလုပ်သည့်အဆင့်
(Symbolization)

နာဇီလက်အောက်တွင် ဂျူးလူမျိုးများသည်
ဒေးဗစ်ကြယ်ဝါများကို ဝတ်ဆင်ကြရသည်။ ခမာနီ
လက်အောက် ကမ္ဘောဒီးယားတွင် အရှေ့ပိုင်းဇုံမှ ပြည်သူ
များ ခေါင်စီးအပြာများ ဝတ်ဆင်ကြရသည်။ ထိုသို့သော
တံဆိပ်များ မဟုတ်သော်လည်းပဲ လူမျိုးနွယ်စုအမည်နာမ၊
ဘာသာစကား၊ ဝတ်စားပုံ၊ လူနေမှုပုံစံများကို အခြေပြု၍
ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဥပမာ . .
လူမျိုးစု အမည်များအားဖြင့် ဂျူးများ၊ ဟူတူများ၊
တွတ်ဆီများ ဟူ၍ခွဲခြား သတ်မှတ်ကြသည်။ လူနေမှု
အပေါ် မူတည်၍ ဂျစ်ပဆီများ၊ ဘူဇွာများ ဟု သတ်မှတ်ခြင်း
များရှိသည်။

အခြားသူများကို တံဆိပ်ကပ် သတ်မှတ်ခြင်း
မဟုတ်သော်လည်း ထိုသူတို့ကို ခွဲခြားပြီးဖြစ်စေမည်မိမိ

အုပ်စုကို သင်္ကေတပြု သတ်မှတ်ချက်များလည်း ရှိသည်။ ဥပမာ နာဇီစကြာတံဆိပ်များ အသုံးပြုခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

ယခုအဆင့်တွင် အမုန်းကို ကိုယ်စားပြုသော တံဆိပ်များ၊ သင်္ကေတများကို တားဆီးကြရခြင်းများရှိမည်။ ဥပဒေအရ မစွမ်းဆောင်နိုင်ပင်လျှင် ကျယ်ပြန့်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းက အမုန်းလွှမ်းမိုးသည့် သင်္ကေတနှင့် အခေါ်အဝေါ်များကို သတိပြုငြင်းဆိုလာစေရန် အားထုတ်ကြရလေ့ရှိသည်။

၃။ ခွဲခြားဆက်ဆံသည့်အဆင့်
(Discrimination)

ကြီးစိုးထားသော အစုအဖွဲ့မှ ဥပဒေများ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများနှင့် အာဏာကိုအသုံးပြု၍ အခြားအစုအဖွဲ့များ၏ အခွင့်အရေးကို ငြင်းဆိုခြင်း၊ ကန့်သတ်ခြင်းများပြုလုပ်ကြလေ့ရှိသည်။ စကားလုံးများ၊ သင်္ကေတများဖြင့် ခွဲခြားသတ်မှတ်ရာမှသည် နေ့စဉ်ဘဝ နေထိုင်လှုပ်ရှားရမှုများထဲသို့ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ ရောက်ရှိလာသည့်အဆင့်ဖြစ်သည်။ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းမှသည် နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့် ငြင်းဆိုခြင်းအထိ ခွဲခြားပိတ်ပင်မှု အမျိုးမျိုး ပါဝင်လိမ့်မည်။ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားသော အိမ်ယာများ၊ ကျောင်းများတွင် နေထိုင်ကြခြင်း၊ ခရီးသွားလာခွင့် ဆုံးရှုံးခြင်းများ ကြုံကြရလေ့ရှိသည်။ နာဇီဂျာမနီတွင်

၁၉၃၅ နှစ်ရင်ဘတ်ဥပဒေဖြင့်ဂျူးများကို ဂျာမနီ နိုင်ငံသား အဖြစ်မှ ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်အစိုးရဌာန၊ တက္ကသိုလ် စသည် တို့တွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် တားဆီးခံရသည်။

ဥပဒေကြောင်းအရ တသီးပုဂ္ဂလ အခွင့်အရေး ကို ကာကွယ်နိုင်သည့် အခြေအနေများရှိမှသာ ခွဲခြား ဆက်ဆံမှုကို ကာကွယ်နိုင်သည်။ ပြည်သူများ အနေနှင့် လည်း မည်သည့်အစုအဖွဲ့မည်သည့်ပုံစံဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံ မှုကိုမဆို ငြင်းဆိုရန် လိုအပ်သည်။

၄။ လူမဟုတ်ဟု သတ်မှတ်သည့်အဆင့် (Dehumanization)

အခြားသော အစုအဖွဲ့မှ လူများသည် ဒုတိယ တန်းစား နိုင်ငံသားများ၊ လူမဟုတ်ဟုသတ်မှတ်ကြသည့် အဆင့်သည် ဂျီနီဆိုက်နှင့် ပြင်းထန်သော အကြမ်းဖက်မှု များဆီသို့ ရွေ့လျားရာတွင် အရေးကြီးသည့်အဆင့်ဖြစ် သည်။ အခြားသူများကို တိရိစ္ဆာန်များ၊ကပ်ပါးကောင်များ၊ အင်းဆက်များ၊ ရောဂါများဟူ၍ ရည်ညွှန်းပြောဆိုသည့် အဆင့်ဖြစ်သည်။ လူမဟုတ်ဟု သတ်မှတ်လိုက်သည့်အခါ ရိုင်းစိုင်းစွာပြုမှုရန်၊ ညှင်းပမ်းရန်၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရ လွယ်ကူ သွားတော့သည်။

လူမဟုတ်သူများ၊ ရောဂါများ၊ ပိုးမွှားများ ဟူသော ရည်ညွှန်းဟောပြောမှုများကြောင့် မူလကပင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရသူတို့၏ အခြေအနေမှာ ပိုမိုနိမ့်ကျ

လာရသည်။ ပစ်မှတ်ထားသောအုပ်စုသည် လူမဟုတ်
ဟူသော အမုန်းစကားများဖြင့် စဉ်ဆက်မပြတ်လှုံ့ဆော်
နေသည့်အခါ လူအများသည် ကြမ်းရိုင်းသော ပြုမူပုံများ
ဆီသို့ ဖြေးဖြေးချင်း ရွေ့လျားရောက်ရှိလာသည်။

အမုန်းစကား ထုတ်လွှင့်မှုများကို တားဆီးခြင်း၊
အမုန်းကိုအခြေခံသော ပြစ်မှုများကိုအရေးယူခြင်းသည်
ပေါက်ကွဲပျက်စီးမှုသို့ မရောက်စေရန်လုပ်ရမည့် အလုပ်
များဖြစ်သည်။ ပြည်သူတစ်ဦးချင်းစီကလည်း လူအဖြစ်မှ
လျော့ကြစေသည့် စကားများနှင့် ပြောဆိုသူခေါင်းဆောင်
များကို ငြင်းဆိုရန်လိုအပ်သည်။

၅။ စုရုံးပြင်ဆင်ကြသည့် အဆင့် (Organization)

ဂျီနီဆိုက်သည် အစုအဖွဲ့ဖြင့် ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုဖြစ်သည်။ ဂျီနီဆိုက် ဖြစ်ရပ်များတွင်(အစိုးရက ဦးဆောင်၍ ဖြစ်စေ) စုရုံးပြင်ဆင်မှုများပါဝင်သည်သာ ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အဖွဲ့အစည်း တည်ဆောက်ပုံ ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်မည်။ တိုက်ရိုက်အမိန့်ကွင်းဆက်ဖြင့် မဟုတ်သော် လည်း ဆက်နွယ်မှုများ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ညွှန်ကြား စေခိုင်းနိုင်သော အဖွဲ့များလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ လက်နက်၊ ငွေကြေးနှင့် လူအင်အား စုစည်းခြင်းများလုပ်ဆောင်လေ့ ရှိသည်။ ပစ်မှတ်ထားသော အစုအဖွဲ့မှလူသိများသူများ၊ ခေါင်းဆောင်များကို ဦးတည်တိုက်ခိုက်မှုတို့စတင်လာ လေ့ရှိသည်။

အာမေးနီးယန်းဂျီနီဆိုက် မစတင်မီတွင် အော်တိုမင် တူရကီအစိုးရက ထင်ပေါ်ကျော်ကြားသော အာမေးနီး ယန်းများကို ဖမ်းဆီးရန်အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။

ဘော့စနီးယားတွင် ဒေသခံ ဆာ့ဘ်လူမျိုးအား ပြည်သူ့စစ် အဖွဲ့များဖွဲ့ထားရန်၊ ထိုဒေသသို့ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်၍ ဘော့စနီးယားများကို ဖယ်ရှားရန် ဆားဘီးယားအစိုးရက စီစဉ်ခဲ့သည်။

၆။ တစ်ဘက်စွန်းဆီသို့သာ ရွေ့လျားသည့်အဆင့်
(Polarization)

မိမိအုပ်စုကို အစွန်းတစ်ဖက်စီသို့ အရှိန်ဖြင့် မောင်းနှင်ရန် အခြားအုပ်စုကို အစွန်းတစ်ဖက်ဆီသို့ တွန်းပို့ ကင်းကွာစေသည့် အဆင့်ဖြစ်သည်။ မိမိအုပ်စု အတွင်းမှ အလယ်အလတ် ဝါဒီများကို ဖိအားပေး နှုတ်ဆိတ်စေခြင်းများ၊ ဖယ်ရှားရှင်းလင်းစေခြင်းများ ပါဝင် လိမ့်မည်။ အမုန်းဖန်တီးသည့် အုပ်စုများနှင့် မိမိယာတွင် အစွန်းရောက် သတင်းစကားများ ပိုမိုသိပ်သည်း ပါဝင်လာ လိမ့်မည်။ မိမိအုပ်စုနှင့် အခြားအုပ်စုမှ လူများထိတွေ့ ဆက်ဆံခြင်းမပြုရန် ပေါ်ပေါ်ထင်ထင် ကန့်သတ်ပြဌာန်း ချက်များထွက် ပေါ်လာတတ်သည်။

နာဇီဂျာမနီတွင် ဂျူးကုန်သည်များကိုဆန့်ကျင် ဆန္ဒပြပွဲများ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကာလမျိုးကို ရည်ညွှန်း ကြသည်။ နာဇီတို့နှင့် သဘောထားကွဲလွဲသူ ဂျာမန်များ ဖမ်းဆီးထောင်ချခံရသည့် ကာလများဖြစ်သည်။

ဂျီနီဆိုက်ကို တားဆီးနိုင်သည့် အခြေအနေ ရှိသူမှာ အဆုံးစွန်သို့ ဦးတည်နေသည့် အစုအဖွဲ့ (အစိုးရ) အတွင်းမှ အလယ်အလတ် အယူအဆရှိသူများ ဖြစ်ကြ သည်။ ထိုသူများသည် ပထမဆုံးပြစ်မှတ် ဖြစ်လေ့ရှိပြီး အစွန်းရောက်မှုသို့ တဟုန်ထိုးသက်ဆင်းတော့မည့် အရိပ် လက္ခဏာလည်းဖြစ်သည်။

၇။ တိုက်ခိုက် ရှင်းလင်းမှုများ ပြုရန်
 ပြင်ဆင်ကြသည့် အဆင့်
 (Preparation)

နယ်မြေ ရှင်းလင်းရေး၊ အကြမ်းဖက်မှုတိုက်ဖျက်
 ရေး၊ လူမျိုးစုသန့်စင်ရေးစသည့် စကားလုံး အကာအကွယ်
 များ နောက်သုတ်သင်ရှင်းလင်းမှုများပြုလုပ်ရန် လက်တွေ့
 အစီအစဉ်များ ချမှတ်ကြသည့် အဆင့်ဖြစ်သည်။

လူထုထဲသို့လည်း လက်မဦးလျှင်မိမိတို့ ခံရမည်
 ဟူသော အဆုံးစွန် သဘောတရားများ သွတ်သွင်းရာ
 ကာလ ဖြစ်လေ့ရှိသည်။

ဘော့စနီးယားတွင် နေထိုင်သော ဆားဘီးယား
 အိမ်ထောင်စုများထံသို့ ဘဲဂရိတ်(ဆားဘီးယားနိုင်ငံ)မှ
 ၁၉၉၀ နှင့် ၁၉၉၁တွင် လက်နက်များ ဖြန့်ဝေခဲ့ရာ အော်တို
 မက်တစ်လက်နက်များ မရှိသည့် ဆားဘီးယား အိမ်ဟူ၍
 မရှိတော့ဟုဆိုသည်။ ဘော့စနီးယားသို့ ဝင်ရောက်
 တိုက်ခိုက်တော့မည့် အခြေအနေအတွက် ပြင်ဆင်ခြင်း
 များဖြစ်သည်။

နာဇီဂျာမနီတွင် “ဂျူး ပြဿနာအတွက် နောက်ဆုံး
 ဖြေရှင်းချက်” ဟူသော စီမံကိန်းများကို “ဝန်ဆီး” ညီလာခံ
 (၁၉၄၂ ဇန်နဝါရီ ၂၀) တွင်ရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။

ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ဘေးဒုက္ခ ဖြစ်စေမှုများက
 ဤအဆင့်ပြီးမှ စတင်သည်တော့ မဟုတ်ပါ။ ထိုအခြေ

အနေများ ဖြစ်ပေါ်နေပြီး ဖြစ်နိုင်သည်။ အချိန်မြင့်၍
အဆုံးသတ်ခြေမှုန်းမှုများ ပြုလုပ်ရန် ပြင်ဆင်သည့်
သဘောမျိုးဖြစ်လေ့ရှိသည်။

၈။ ရွှေ့ပြောင်းသိမ်းဆည်း ဖိနှိပ်မှုများ
 ပြုလုပ်သည့် အဆင့်
 (Persecution)

ပြစ်မှတ်ထားသည့် လူအုပ်စုများကို ခွဲထုတ်ခြင်း၊ အိုးအိမ်ပစ္စည်း သိမ်းဆည်းခြင်းများ၊ ပြုလုပ်လာသည့် အဆင့်ဖြစ်သည်။ ချွေးတပ်စခန်းများသို့ ပို့ဆောင်မှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်လာသည်။ နာဇီဂျာမနီတွင် ဂျူးများကို ချွေးတပ်စခန်းများသို့ ပို့ဆောင်သည်။ တူရကီအော်တိုမင် အင်ပါယာတွင် အာမေးနီးယန်များကို ကန္တာရများထဲသို့ ပို့ဆောင်သည်။ ရွှေ့ပြောင်းမှုများနှင့် အတူညှင်းပန်းမှုများ၊ သတ်ဖြတ်မှုများ၊ ဘေးဒုက္ခများလည်း များပြားသထက်များပြား လာလေ့ရှိသည်။

၉။အမြစ်ဖြတ် သုတ်သင်သည့် အဆင့်
(Extermination)

အကြီးစားသုတ်သင် သတ်ဖြတ်မှုများဖြစ်ပေါ်လာသည့် အဆင့်ဖြစ်သည်။ စစ်တပ်များ၊ လက်နက်ကိုင်များ၊ လက်မရွံ့တပ်ဖွဲ့များမှသည် ရံဖန်ရံခါ သာမန်ပြည်သူများအထိ ကျူးလွန်သတ်ဖြတ်မှုများ ပြုလုပ်ကြတော့သည့် အဆင့်ဖြစ်သည်။ ရှေ့ပိုင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် လူမဟုတ်ဟူသောရည်ညွှန်းချက်များ၊ ထောက်ထားညှာတာ၍ အလယ်အလတ် သဘောထားရန်မလိုဟူသော အစွန်းသို့ တွန်းပို့ထားသော ဝါဒဖြန့်မှုများကြောင့် အထိန်းအကွပ်မဲ့ အစုလိုက်သတ်ဖြတ်မှု၊ ကျူးလွန်မှုများ ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်ပေါ်ပေါက်လာသည်။

ရဝမ်ဒါကဲ့သို့ အချိန်တိုအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော သုတ်သင်မှုများရှိသကဲ့သို့ အချိန်ကာလတစ်ရပ်အထိ ဆက်တိုက်ဖြစ်ပေါ်နေသော သုတ်သင်မှုများလည်း ရှိသည်။ ခမာနီလက်အောက်မှ တူးစလန်း အကျဉ်းစခန်းသည် နေ့စဉ်သတ်ဖြတ်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ရာနေရာဖြစ်သည်။

၁၀။ အထောက်အထားများ ဖျောက်ဖျက်
ငြင်းဆိုသည့်အဆင့်
(Denial)

စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး အဖွဲ့များဝင်မလာနိုင်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ အထောက်အထားများ ဖျောက်ဖျက်ခြင်း၊ စွပ်စွဲချက်များ မမှန်ပါဟု ငြင်းဆိုကြသော အဆင့်ဖြစ်သည်။ သတ်ဖြတ်ရှင်းလင်းမှုများကြောင့် နိုင်ငံတကာမှ ပါဝင်လာလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ဒေသတွင်း၊ နိုင်ငံတွင်း ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်လာလျှင်သော်လည်းကောင်း ငြင်းဆန်မှု အမျိုးမျိုးကို ပြုလုပ်ရလေ့ရှိသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့်ခံရသူများ အပေါ်တွင်သာ အပြစ်တင်ခြင်း၊ အခြားသော အင်အားစုများကို လက်ညှိုးထိုးခြင်း၊ မိမိအုပ်စုအတွင်းမှ အောက်ခြေအဆင့်များ၏ တာဝန်ဟူ၍ လွှဲချခြင်းများဖြင့် ငြင်းဆိုလေ့ရှိကြသည်။

References

- Taz, Colin Martin. *With intent to destroy: reflecting on genocide*, Verso, 2003.
- Power, Samantha. "A Problem from Hell": *America and the Age of Genocide*. Basic Books, 2013.
- Snyder, Timothy. *Black earth: the Holocaust as history and warning*. Tim Duggan Books, 2016.
- Goldhagen, Daniel Jonah. *Worse than war: Genocide, eliminationism, and the ongoing assault on humanity*. Hachette UK, 2009.
- Sands, Philippe. *East West Street*. Weidenfeld & Nicolson, 2017.
- Robertson, Geoffrey. *Crimes against humanity: The struggle for global justice*. The New Press, 2013.
- Lemkin, Raphael. *Totally Unofficial: The Autobiography of Raphael Lemkin*. Yale University Press, 2013.
- Lemkin, Raphael. *Axis rule in occupied Europe: Laws of occupation, analysis of government, proposals for redress*. The Law book Exchange, Ltd., 2005.
- Norfolk, Simon, Michael Ignatieff, and Michael Ignatieff. *For most of it I have no words:*

Genocide, Landscape, Memory, Dewi Lewis Publishing, 1998.

Charny, Israel W., Simon Wiesenthal, and Desmond Tutu. Encyclopedia of Genocide: Vol. 1 and 2. Abc-Clio, 1999.

Shelton, Dinah L. "Encyclopedia of genocide and crimes against humanity." (225).

Knott, Marie Luise. Unlearning with Hannah Arendt. Granta Books, 2014.

“သမိုင်းဖြစ်ရပ်ဆိုးများ
လေ့လာရေးစာစဉ်”

၁။ အမှောင်သို့သွားရာလမ်းများ

၂။ လူသတ်ကွင်းများ၊ ဘိုပိုနာ့

၃။ သာမန်လူများ

၄။ အမှောင်ထဲမှာ သိခဲ့သည်များ

၅။ အလုံပိတ်ထားတဲ့ ရထားတွဲနံရံမှာ
ခဲတံနဲ့ရေးတဲ့ကဗျာ

၆။ ဂျီနီဆိုက်